

Tidningen

Hemvärnet

Nationella Skyddsstyrkorna

NUMMER 6 DECEMBER 2007

**ÖB varnar
för ålders-
fixering**

**MISSNÖJE MED
VAPENREGLER
I NORR**

**Nordiskt fokus
på porten mot väster**

Hemvärnet syns i den politiska debatten

FOTO: ANDERS KÄMPE

SÅ HAR VI genomfört rikshemvärnstringet 2007. Under tre intensiva dagar har två propositioner, 73 motioner samt en hel del annan information behandlats. Jag vill ge en eloge till alla delegater och till alla som varit med och förberett detta ting för ett bra genomförande. Det vilar nu på det nyvalda rikshemvärnsrådet att omsätta såväl motioner som propositioner och den andemening som funnits i de olika frågorna. Det nyvalda rådet har konstituerat sig och redan formerat ett antal utskott och arbetsgrupper för att snabbt sätta igång och driva olika frågor. Detta är bra.

Tinget fattade bland annat beslut om att införa en årlig "Hemvärnets Dag" från och med 2010, i samband med att hemvärnet fyller 70 år. Det skall utredas hur denna hemvärnsdag skall utformas, ett arbete som redan startat. Överbefälhavaren besökte och talade vid tinget. ÖB:s tal var mycket tydligt och för hemvärnets vidkommande positivt. Talet finns refererat på annan plats i tidningen och nättidningen.

I MITTEN av oktober genomfördes insatsövningen i Göteborg. Där deltog duktiga hemvärnssoldater från Norrbotten, Östergötland, Skaraborg och självklart från Göteborgsområdet och Elfsborgsgruppen. En av tyngdpunkterna i övningen var att skydda och bevaka Göteborgs hamn, ett utomordentligt viktigt uppdrag som genomfördes i samverkan med polis och övriga aktuella civila instanser. Vi genomförde också ett "högnivåseminarium" som mycket tydligt visade på behovet av insatser med hemvärnsförband redan vid en relativt måttlig höjning av hotnivån. I samband med detta besökte ÖB övningen. Han uttalade där sin respekt för den verksamhet som ni alla genomför. Vid insatsövningen deltog också en norsk insatspluton och ett antal soldater från det danska Hjemmeværnet. Detta är en mycket positiv utveckling som jag hoppas att vi kan driva vidare. I samband med insatsövningen inträffade en olycka vid kast med skarp handgranat. Utgången av detta blev dock lycklig och jag vill uttala min respekt och min stora tillfredsställelse med det sätt som alla inblandade agerade i denna situation.

UNDER ÅRET har det genomförts fyra stora inspektioner. Samtidigt har HvSS gjort flera utbildningskontroller. Erfarenheterna från inspektionerna och kontrollerna visar på en mycket god verksamhet och bra insatser från alla inblandade. Alla inspekterade enhe-

ter har utvecklats på ett väldigt bra sätt sedan föregående inspektionstillfälle. Dock behövs en tydligare styrning till vad de olika kategorierna av soldater skall genomföra för övningar och HvSS kommer under våren att utveckla ett sådant system.

JAG HAR UNDER HÖSTEN upplevt ett ökat politiskt intresse för hemvärnet som företeelse. Bland annat genomfördes på socialdemokratiskt initiativ en "hearing" där alla organisationer som jobbar med frivillighet kunde komma till tals. Detta är mycket glädjande, inte minst därför att hemvärnet de facto utgör en kostnadseffektiv, snabbt gripbar resurs för allehanda nationella behov. Dessutom ger hemvärnet försvarsmaktsnärvaro i hela landet.

Mot bakgrund av all utveckling som har skett under de senaste åren har jag funnit det nödvändigt att se över hela chefsutvecklingen inom hemvärnet. Har vi rätt kursutbud? Är detta tillräckligt eller behöver det utökas? Är innehållat rätt? Hur skall chefers fortsatta utveckling ske? Allt detta är frågor som vi behöver ta ett helhetsgrepp på och jag har därför gett i uppdrag till chefen för HvSS att göra en bred översyn av detta område. Dessa utvecklingsfrågor "triggas" också av den debattbok som hemvärnssoldaten Magnus Sjöström skrivit. Den kan du ladda ner från hemvarnet.se. Tack för ditt arbete Magnus!

SOM SÅ MÅNGA gånger förr pratas det i dag mycket om besparingar i försvarsmakten. Det är sant att vårt ekonomiska läge inför 2008 och 2009 är kärvt och att all verksamhet inte får plats i nuläget. När det gäller hemvärnets verksamhet driver jag argumentationen att alla hemvärnssoldater måste ha möjlighet att fullgöra sin avtalade tid till en sådan kvalitet att den ger hög närvaro. Vidare måste rekrytering kunna fullföljas och den verksamhet som stöder förbandens "inre liv" genomföras. Det ligger dock ett ansvar på oss alla att genomföra vår verksamhet på ett rationellt och kostnadseffektivt sätt.

Avslutningsvis vill jag tacka dig för ett väl genomfört hemvärnsår 2007 och tillönska dig och de dina en riktigt God Jul och ett Gott Nytt år samt välkommen till ett nytt bra hemvärnsår 2008!

ROLAND EKENBERG
Rikshemvärnschef

Hemvärnet

Nationella Skyddsstyrkorna

NUMMER 6 DECEMBER 2007. ÅRGÅNG 67

BESÖKSADRESS

Banérgatan 62
Stockholm

POSTADRESS

Tidningen Hemvärnet
107 85 Stockholm
Tel: 08-788 75 00
Fax: 08-664 57 90

REDAKTION

**Chefredaktör
och ansvarig utgivare:**

Ulf Ivarsson
Tel: 08-788 97 38

E-post:

hvtidningen@swipnet.se

Stf ansvarig utgivare: Lars Brink

Reporter: Therese Åkerstedt

Tel: 08-788 95 81

E-post:

therese.akerstedt@mil.se

Redaktionsassistent:

Pia-Lena Jansson
Tel: 08-788 97 15

E-post:

pia-lena.jansson@mil.se

Grafisk form och layout:

Barbro Forsberg Grafisk form
barbro.forsberg@bazaar.se

PRENUMERATION

Helår/6 nummer: 100:-
Postgiro: 456177-5
Utländsprenumeration: 200:-

ANNONSBOKNING:

News Factory
Patric Vedin
Tel: 08-587 86 535

E-post:

patric.vedin@newsfactory.se

UTGIVNINGSPLAN

Nummer	Manusstopp	Utkommer
1/2008	14/1	29/2
2/2008	10/3	25/4
3/2008	12/5	19/6
4/2008	25/8	3/10

TS-kontrollerad upplaga 2006:

37 500 ex

Tryck: Color Print Sweden, 2007

För icke beställt material
ansvaras inte. Författarna till
insända artiklar förutsätts
godkänna att texter och bilder
läggs ut på tidningens hemsida.

5-17 NYHETER

5 Tror inte på hvplutoner i utlandsstyrkan

Chefen för KS 18 gillar hvsoldater. Hela plutoner vill han dock inte ha. De kan bli "ointegrerade".

8 ÖB prisade hemvärnet

Försvarsministern uteblev. I stället fick delegaterna en uppmuntrande analys av ÖB.

14 Ny taktik för hemvärnet

Mycket är sig likt från tidigare TOEM. "Övriga uppgifter" börjar likna klassisk infanteristrid.

16 Småskadorna rapporteras inte

Tidningen har läst skaderapporterna för 2006. Det är en provkarta på allt möjligt och omöjligt.

18 Skaraborg under lupp

Goda chanser att öva, duktiga egna instruktörer, tyckte inspektionen.

22 Hälsingestaben klarade pressen

Tidningens besök i Gävleborg slutade i en lätt kaotisk presskonferens.

24 Insats med nordiska bröder och systrar

Samverkan med norska och danska plutoner utföll till belåtenhet i Göteborg.

28 Anders Lindström på topp

Före detta rikshemvärnschefen har blivit ÖB:s närmaste man.

30 Olika syn på vapenreglerna

I norr är man mera kritisk än i söder. Möjligheterna till lokala tillämpningar tas till vara.

32 Husie är en samlingspunkt

Förråd och samlingslokaler i Husie utanför Malmö betyder mycket för förbanden, rörelsen och föreningsaktiviteterna.

34 Debatt

För eller emot ak 4 – båda åsikterna rymms i de djupa leden.

38 Kultur

Svenska frivilligkompaniet under Finlands fortsättningskrig skildras med äkthets-känsla i "Svenskarna vid Jandeba".

39 Skyddsvaktskolan, sista delen

"Försvarsmakten – Bushs och Blairs lakejer". Demonstranter måste hanteras med stor eftertanke.

40 Har du sett min farfars cykel?

Lars-Eric Sundin funderar kring en gammal Nijmegenbild.

OMSLAGSFOTO:
ANDERS KÄMPE

TIDNINGEN HEMVÄRNET PÅ INTERNET: www.tidningnhemvarnet.se

Åtta försvarspolitiska paradoxer

FOTO: ANDERS KÄMPE

SITTER PÅ ett seminarium om försvarsberedningens senaste rapport. Lyssnar med ett öra och letar samtidigt i de 150 sidorna för att försöka hitta något om hur partierna ser på försvaret av Sverige. Tänker att det måste väl ändå tas på större allvar nu när Ryssland alltmer börjar likna en Sovjetdiktatur. Putin säger upp militära begränsningsavtal, rustar upp, ägnar sig åt energitvång och IT-attacker mot sina grannländer och börjar flyga strategiskt igen som under kalla kriget.

Undrar hur mycket som krävs innan man måste uppgadera hotbilden i vårt närområde, funderar jag medan jag bläddrar vidare utan att se några spår av en omvärdering. Det slår mig att försvarspolitiken är full av paradoxer, motsägelser. Här är ytterligare sju:

● **RIKSDAGEN** har bestämt att vi ska ha 60 hemvärnsbataljoner för skydd av befolkning och infrastruktur. Mycket annat står inte till buds. Men regeringen tycker att det räcker med 8 000 frivilliga värnpliktiga utan att tänka på att det bara är hälften av den rekryteringsbas hemvärnet behöver för att inte dö ut – om inte Försvarsmakten skjuter till extra pengar för direktutbildning.

● **ETT AV MOTIVEN** för svensk trupp utomlands är att släcka bränder på avstånd så att de inte sprider sig och i förlängningen hotar även oss. På samma gång kan dessa operationer göra att vi utsätts för motattacker i Sverige, alltså att konflikten flyttar hit. Det är redan ett av hemvärnets standardscenarier.

● **SAMHÄLLET KAN** lamsläs av terrorangrepp mot civila nyckelanläggningar, som kraftnät, vattenverk

och trafikknutpunkter. Polisen förmår inte skydda fler än enstaka platser under kort tid. Hemvärnet, som har 20 000 utbildade skyddsvakter och uthållighet får inte användas utan ett särskilt beslut av regeringen.

● **VI ÖVAR MED** Nato, skaffar bara utrustning som är användbar tillsammans med Nato, deltar under Natoflagg i fredsuppdrag och skrattar generat åt vår så kallade alliansfrihet under efterkrigstiden då vi i själva verket räknade med Natos hjälp om något skulle hända. Medlem? Nej, det ska Sverige inte vara.

● **LOKALFÖRSVARET** lades ned för det hette att soldaterna saknade splitterskydd där de cykeltolkade sig fram. Uppgiften ligger nu på ett hemvärn som inte ens har traktorer att dra kokkärrorna med.

● **I DECENNIER** fanns en välutbyggd organisation som kunde ta hand om folk och röja upp efter katastrofer, nämligen civilförsvaret. Personal krigsplacerades, övningar hölls och materiel lagrades. Allt detta är förskingrat. I stället försöker man starta så kallade frivilliga resursgrupper med mycket begränsade möjligheter.

● **EN TYPISK** slutsats i varje utredning om samhällets sårbarhet är att samordning ska lösa problemet.

Den oerhört väl genomtänkta samverkan mellan 23 myndigheter som Sverige hade i det så kallade totalförsvaret skrotades utan debatt.

ULF IVARSSON
Chefredaktör

Tidningen på nätet

Tidningen Hemvärnet har numera en egen webbplats, www.tidningnhemvarnet.se

På den kommer vi regelbundet att publicera nyheter, reportage och annan information.

Även visst material från papperstidningen kommer att återfinnas.

Webbredaktör och ansvarig utgivare är Therese Åkerstedt.

Läs HvSS kursplan och kurskatalog för 2008 på HvSS hemsida, www.hvss.mil.se

Ja till soldater – nej till hel pluton

I 19 vill skapa en renodlad hemvärnspluton för tjänst i Kosovo. Men chefen för den blivande kontingenten KS 18 är kritisk. Än så länge har hela 180 hemvärnssoldater visat intresse för utlandstjänst i plutonen.

■ Det finns så mycket duglig och bra personal i hemvärdnet. I insatsplutonerna inom vårt område så har i vissa fall nära 50 procent av soldaterna varit ute i utlandstjänst redan, säger chefen för hemvärns- och frivilligavdelningen på I 19, överstelöjtnant Peter Ekman.

Som systemet fungerar nu så ratas ofta soldater inom hemvärdnet med dåliga betyg från värnplikten när de söker till utlandstjänst.

– Många har mognat sedan värnplikten och kan därför i stället rekommenderas av kompani- och bataljonschefer inom hemvärdnet till utlandstjänst.

Han tänker sig att ansökningsvägen kan vara ungefär densamma som för yrkesofficerare som går tjänstevägen när de skickar in sin anmälan. Soldaten blir då inte bara ett namn med gamla ouppdaterade betyg, utan också en soldat med personliga referenser bilagda.

ANSÖKA SOM YRKESOFFICER

Den normala ansökningsvägen för de som inte tillhör kategorin yrkesofficerare har tidigare varit genom en vanlig ansökningsblankett som sedan respektive plutonchef fått titta på. Som enda hjälp har denne haft datasystemet Plis, där värnpliktsbetygen finns att hitta och den ifyllda blanketten.

Det har medfört att även plutoncheferna inom utlandsstyrkan i realiteten utnyttjat sina möjligheter till personliga referenser. Någon soldat som man

känner från en tidigare tjänstgöring rekommenderar en annan soldat som vederbörande känner och vet är bra.

ÖB ENBART POSITIV

ÖB sa på rikshemvärnstinget att han hyser den största respekt för hemvärdnets förmåga. Han är positiv till en renodlad hemvärnspluton.

– Att enskilda hemvärnssoldater tjänstgör i utlandsstyrkan är allmänt känt. Jag hoppas på att vi nu kan få en hel hemvärnspluton i internationell tjänst. Att vi sedan får tillbaka en sådan pluton till hemvärnsförbandet skulle generera oerhört mycket, både vad gäller enskilda färdigheter och erfarenheter.

Överstelöjtnant Rickard Lindborg, blivande kontingentschefen för KS 18 som den tänkta plutonen i så fall skulle ingå i, är kritisk till ett rent hemvärnsförband i Kosovo. Men också odelat positiv till den enskilda hemvärnssoldatens potential.

– Jag tycker att grundtanken med rekrytering av hemvärnssoldater till utlandsstyrkan är mycket bra. Ofta har soldaterna en större livserfarenhet och är bättre uppdaterade än de som enbart fullgjort värnplikten.

BÄTTRE KOLL PÅ DE SÖKANDE

Han tycker också i sak att en rekrytering via bataljonerna skulle kunna vara ett bra alternativ eftersom man kan få en bättre bild av den enskilda personen.

Sergeant 1 class och hvsoldat Suzanne Zotterman, transportgruppchef på KS16. Bilden är från en stor transport av materiel till Sverige. Båten lastades i Thessaloniki i november.

– Ofta känner de närmsta cheferna soldaten och vet mer än vad som står i Plis. Att automatiskt exkludera en person på grund av dåliga värnpliktsbetyg skulle i vissa fall vara att kasta bort kompetens som utvecklas med tiden i hemvärdnet.

Rickard Lindborg ser också tänkbara fördelar utifrån den fysiska bedömningen av de aspirerande soldaterna.

– I Plis ser man inte på vilken nivå den fysiska standarden ligger hos den sökande. Det vet ofta den berördes plutonchef. Den fysiska bedömningen kommer ganska sent i antagningsprocessen.

Men Rickard Lindborg har svårt att se egenvärdet med en hemvärnspluton vid KS 18.

– Det enda som jag tror det skulle kunna tillföra KS 18 är just att de enskilt dugliga soldaterna finns med på missionen. Jag är rädd att man skulle få en ointegrerad del av kontingenten om man kallade en pluton för just en hemvärnspluton, säger Rickard Lindborg.

FINNS REDAN PÅ PLATS

Peter Ekman vid I 19 kan se en tydlig profileringsmöjlighet för hemvärdnet genom den tilltänkta plutonen.

Redan nu består försvarsmaktens utlandsstyrkor av många enskilda hemvärnssoldater. I botten ligger ett genuint intresse för försvaret. Kompetenta personer som är tacksamma att ha i utlandsstyrkan.

– Genom att visa att hemvärdnet är kapabelt att verka även på utlandsuppdrag, så tror jag att hemvärdnet nationellt även skulle främjas i sin rekrytering och på andra sätt, säger Peter Ekman.

TEXT: RICHARD KJAERGAARD

FOTO: OSCAR HAGLIND

FAKTA

Danmark har redan haft renodlade hemvärnsförband i utlandstjänst både i Irak och Kosovo. I Norge rekryterar man målinriktat hela hemvärnsförband till de så kallade I-styrkene (insatsstyrkorna). Där utgör förbanden en viktig resurs för insatsförsvaret både nationellt och internationellt. Litauiska hemvärdnet Kasp började skicka logistikenheter till Irak för mer än ett år sedan.

Hur öka frivilligpersonalen?

■ Till 2008 ska de 9 800 befattningar som frivilligpersonalen har i hemvärdnet vara besatta, något som knappast kommer att uppnås.

Rikshemvärnschefen Roland Ekenberg anser att hemvärdnet

måste bli bättre på att ta hand om frivilligpersonalen samtidigt som han gett förslag på olika åtgärder:

- Avmonopolisering, att alla befattningar är öppna för alla organisationer.

- Invärdering, att man värderar tidigare utbildning annorlunda så att till exempel en sjuksköterska inte ska behöva gå 80 timmars sjukvårdsutbildning för att bli sjukvårdare.

- Snabbare förlopp från att

man anmäler intresse till att man står färdigutrustad på en övning.

- Annan syn på rekrytering, att hemvärnsförbanden tar större ansvar för rekryteringen av frivilligpersonal.

Samverkanskapitlet bromsar HVH

Senaste budet om hemvärnshandboken är att den ska remissbehandlas en sista gång i december och distribueras under andra kvartalet 2008.

■ Produktionen av boken har blivit en veritabel långbänk. Arbetet kom igång 2004 och utgivningen har skjutits upp flera gånger.

– Den är minst sagt kraftigt försenad och nu kan vi inte längre vänta på eventuella förändringar i försvarsmakten som kan påverka oss, säger hemvärnsombudsman Mats Jonsson.

Texten har därför sina skönhetsfläckar. Trögheten i regelverket gör att benämningar som hemvärnsman och avtalspersonal blandas med det modernare hemvärnssoldat.

De närmaste åren görs en översyn av hemvärnsförordningen och de författningar som styr hemvärdet för att få in rätt uttryck även i dessa dokument.

Försvarsmaktens föreskrifter om hemvärdet är däremot uppdaterade. Nya begrepp som "C förband", utbildningsplattformar, och utbildningsgrupp har inarbetats.

KOM INTE I TID

Arbetsgruppen har väntat länge på riktlinjer om samverkan från insatsledningen.

– Just nu har saksamkontoren ansvar, men det har visat sig att det inte fungerar på lokal

Vara B-styrka är kul. Fast det ger ingen kontraktstid.

nivå. Vår uppfattning är att kompani- och bataljonscheferna ska vara kända i samhället som företrädare för försvarsmakten. Hemvärdet måste återta sina kontakter för att vi ska kunna ha ett fungerande nätverk i kriser, säger Mats Jonsson.

Det tog också tid att få Must att lämna ifrån sig kapitlet om säkerhetstjänst, som är helt nytt sedan 2001. I höstens remissupplaga var det fortfarande blanka sidor.

Några av de viktigaste förändringarna jämfört med 2001 års handbok:

Allt som handlade om militärdistriktet och driftvärnen är borta eftersom de är avveckla-

de. Medinflytandet har reviderats grundligt i enlighet med de former som redan tillämpats under den gångna tingsperioden. Nyskrivna kapitel om beredskap, avtal och tidsredovisning har tillkommit.

GUL BEREDSKAP

Hemvärnets beredskap har hittills varit grundberedskap, hemvärnsberedskap och hemvärnslarm. Nu anpassas beredskapen till försvarsmaktens beredskapsorder med stegvisa höjningar på en skala vit-grön-gul-orange-röd. Röd är lika med "givakt" då hela försvaret ställs på krigsfot. Vid gul beredskap ska delar av hemvärdet ha, som det heter,

"förstärkt förmåga att möta och avvärja kränkningar och säkerhetshot". Fortfarande gäller frivillighet till dess hemvärnsberedskap anbefalls. De särskilda beredskapsavtalen om tjänstgöring i fred beskrivs också.

Knäckfrågan om vad som ska räknas som kontraktstid får ett mer definitivt svar i nya HvH. Som avtalstid räknas nu allt som går ut på att "upprätthålla kompetenser inom huvuduppgifterna som de beskrivs i TO-EM". Sådana övningar, möten och kurser ska dessutom finnas med i den utbildningsplan som förbandschefen skrivit under. Introduktions- och skyddsvaktsutbildning gills också.

Det betyder att den som är med i en B-styrka inte får tillgodoräkna sig timmarna. Men redan 2009 kan dessa bestämmelser behöva skrivas om ifall hemvärnsveckan införs permanent.

Nya HvH har inga befattningsbeskrivningar. De ingår i stället i TOEM, taktisk och ekonomisk målsättning.

– Det blir både en cd-skiva och en upplaga på nätet plus en mindre tryckt upplaga, säger Mats Jonsson.

TEXT: ULF IVARSSON

FOTO: ANDERS KÄMPE

Gränsen mot polisen måste klargöras

I samband med den övning i Ryd i september där två helikoptrar kolliderade, JO-anmälades försvarsmakten och hemvärdet i Kronobergs län.

■ Frilansjournalisten Anders G Bergquist och frilansfotografen Patrick Persson hävdar att de vid 17.30-tiden blev stoppade

av vad som troligen var en hemvärnsman med automatkarbin som förklarade att hela området var ett militärt skyddsområde.

Riksdagens ombudsmän anmodade försvarsmakten att yttra sig över anmälan vilket de nu har gjort. Försvarsmaktens egen interna utredning har inte kunnat klargöra att de som gjort JO-anmälan eller några andra personer på platsen ska ha blivit informerade om att området var ett "militärt skyddsområde".

Inte heller har det framgått om någon hemvärnssoldat uppmanat fotografen att förstöra eller radera bildmaterial.

Under rikshemvärnstinget tog även Roland Ekenberg upp frågan. Oavsett utgången så behöver de hemvärnssoldater och befäl som var på plats inte oroa sig.

– I så fall är det försvarsmakten som prickas, inte någon enskild hemvärnssoldat, poängterade rikshemvärnschefen.

En av försvarsmaktens slutsatser är att gränsdragningen mellan polisiär och militär verksamhet måste vara klar. En plan för en intensifierad utbildning, av bland annat hemvärnets personal, kommer att utarbetas för att se till att de grundlagsfästa opinionsfriheterna inte kränks.

En utförligare artikel om JO-anmälan finns på www.tidningenhemvarnet.se, klicka på avdelningen Nyheter.

THERESE ÅKERSTEDT

Myller på torget

■ När Nordiska stridsgruppen, NBG genomförde några övningsdygn i Lidköping tog hemvärnet tillfället i akt att informera om sin verksamhet. NBG övade förflyttning och intagande av objekt i anslutning till torg och hamnområdet i centrala Lidköping, samtidigt som den intensiva torghandeln pågick.

Hemvärnet ställde upp sin rekryteringsbil och snart myllrade det av intresserade i alla åldrar.

Prioriterad materiel

■ Delar av hemvärnets materiel behöver moderniseras och bland den prioriterade materielen finns ledningsutrustning, fordon och mörkerutrustning. De nuvarande terrängbilarna kommer att ersättas under 2010–2013 och försök påbörjas nästa år.

Även nyanskaffning av utbildningsmateriel är av särskild betydelse enligt rikshemvärnschefen.

Medelåldern duger bra

■ För insatsförbanden ligger medelåldern kring trettio, i det vanliga hemvärnet kring 40. Något som rikshemvärnschefen Roland Ekenberg är nöjd med, även om han efterlyser fler kvinnor.

– Medelåldern behöver inte sjunka så mycket mer, kombinationen av erfarenhet och ungdomlig entusiasm är oslagbar och ger oss unika möjligheter att verka i samhället. Mer än 15 procent är kvinnor, det är bra men kan bli bättre. Vår för är det viktigt? Vi ska kunna verka bland befolkningen i både fred och krig och behöver en sammansättning som speglar samhället, konstaterar Roland Ekenberg.

HvH-remissen ojämnt spridd

Saknaden efter en aktuell hemvärnshandbok verkar inte vara alltför stor att döma av en snabbenkät som tidningen gjorde under rikshemvärnstinget.

■ Remisserna på kapitlen i nya HvH har inte trängt ner överallt, men det tycks inte ha lett till några större svårigheter ute i förbanden.

Anders Wirén är stabschef i 164:e hvbatt, Kalmar- och Kronobergsgruppen. Han har inte personligen varit inblandad i remissen, som dock behandlats av medinflytandet i Krag:

– Vi har inte direkt saknat HvH. Det viktigaste är ersättningarna och medinflytandet och där har all nödvändig information funnits sedan länge. I något fall har vi fått hjälp av hemvärnsombudsmannen.

Kapitlet om ersättningar delades ut redan på förra rikshemvärnstinget och ändringarna i medinflytandet började fungera relativt gnisselfritt direkt efter tingsbeslutet 2005.

Inte heller Ronny Svensson, personalbefäl i Höglandets bataljon upplever förseningen som något black om foten.

– Vi har fått en remiss via vå-

Thomas Widlund, bataljonschef i Stockholm, har inte blivit uppmanad att komma med synpunkter på HvH-remissen.

FOTO: ANDERS KÄMPE

ra representanter i rikshemvärnsrådet. Man kan dock säga att vi haft förväntningar på att HvH ska ges ut någon gång.

– I vårt hemvärnsråd har HvH inte syns till överhuvudtaget, berättar Thomas Widlund, bataljonschef i Stockholm.

– Vi har inte blivit uppmanade att komma med synpunkter.

Den fördröjda utgivningen är inte bra, i några fall har det ställt till problem, men det har vi löst med egna tolkningar och sunt förnuft.

I Angermannabataljonen säger förste vice ordföranden och stf bataljonschefen Ulf Åkerlund att medinflytandekapitlet varit väl känt men att övriga innehåll inte är lika bekant.

– Vi har inte haft grepp om helheten och frågat oss om HvH någonsin blir färdig. Men jag kan inte påstå att det lett till problem för oss.

I insatskompaniledningen i Bohus Dal är Jan-Åke Jansson sambandsgruppchef. Han var tills för ett år sedan chef för nu nedlagda Dalslands hvbataljon.

– Det enda vi sett är ersättningskapitlet. Information om medaljer, nya vapenbestämmelser och annat har vi fått ändå. Någon remiss har inte syns till i rådet.

ULF IVARSSON

Staa still, si frem, nu

Elevutbytet mellan danska, norska och svenska stridsskolorna återupplivas.

■ Utbytet har legat nere några år men under 2008 kommer det igång igen mera systematiskt. Sverige skickar två plutonchefer och två kompanichefer till Danmark. Till Norge två gruppchefer, fyra plutonchefer och två kompanichefer. Två av pluton- och kompaniechefskurserna på Vällinge får vardera två danska och två norska elever. Till hösten görs en utvärdering som svarar på frågan om utbildningen i ett grannland är jämförbar med den svenska.

Motivet är att länderna ska lära av varandra och planerna

drogs upp under ett möte mellan rikshemvärnscheferna tidigare i år.

– Vi sätter danskar intill skanningar och norrmännen tillsammans med värmlänningar, säger utbildningschef Max Magnusson på HvSS en aning skämtsamt apropå eventuella språksvårigheter.

En annan skillnad är att länderna har olika vapen. Det räcker dock med en kort intro-

duktion för att ställa om.

Den som vill gå kurs i Danmark eller Norge anmäler sig till utbildningsgruppen som sen skickar vidare till HvSS, där uttagningen sker. Flit och goda resultat väger tungt i konkurrensen.

Kost och logi betalas av värdlandet. HvSS står för resorna. Förlorad inkomst ersätts enligt normen för sjukpenning.

ULF IVARSSON

Höjt tak för dagpenning

■ Regeringen har fastställt att prisbasbeloppet för 2008 blir 41 000 kronor. Det innebär att den högsta dagpenningen för hemvärnsoldater blir 758 kronor, en höjning med 13 kronor från årets nivå. Prisbasbeloppet påverkar bland annat den sjukpenninggrundade inkomsten och ersättningen för förlorad arbetsinkomst.

Tinget gav äntligen befattningspeng åt stf gruppcheferna.

Tinget röstade bort femårskontrollen

Även motioner som avslås har ett mycket stort värde, sade rikshemvärnschefen Roland Ekenberg i sitt öppningstal och nämnde motionen om införandet av aktiva hörselkåpor som exempel.

Den motionen fick avslag på förra tinget. Men när möjligheten att köpa in dem kom så anskaffades först 3500 och sedan 15 000 som ska fördelas bland soldaterna.

PERSONAL

När det gällde motionerna rörande personal var rikshemvärnsrådet och utskottet överens på alla frågor utom två. En motion föreslog att den tidsbestämda skyldigheten att kontrollera bostaden vart femte år skulle tas bort, eftersom det ändå görs vid förändringar av boende- och levnadsomständigheter. Rådet yrkade avslag men utskottet förordade bifall med motiveringen att regeln är föråldrad med de nuvarande vapenbestämmelserna. Få soldater har vapen hemma och det anses betungande för kompanichefen.

Tinget röstade bifall till att ta bort femårskontrollen.

När det gällde motionen att ge plutonchefer behörighet att genomföra rekryteringssamtal, bostadskontroll och vapeninventering hade rådet föreslagit avslag. Utskottet ansåg dock frågan besvarad i rådets yttrande, där det nya reformerade antagningssystemet togs upp. Tinget beslutade att motionen var besvarad.

INFORMATION OCH REKRYTERING

Tinget beslutade enligt rådet och utskottets förslag i motionerna om information och re-

krytering. En ärendemening lades dock till motionen om extra rekryteringspengar till Elfsborgsgruppen. Även om den motionen fick avslag ville utskottet att rådet skulle påverka rikshemvärnsavdelningen att bedriva centrala rekryteringskampanjer.

MATERIEL

Två motioner förespråkade infanteriets korslagda gevär som nytt uniformsmärke för hemvärnet. Trots att både rådet och utskottet förordade avslag yrkade Sven Wingbro från Halland på bifall. Han framhöll att hem-

värnets uppgifter påminner om infanteriets och att vi bedriver strid till fots med eldhandvapen. Hemvärnets stämpel som "gubbigt" var enligt honom en nackdel i rekryteringen. Tinget röstade dock avslag på motionerna om att ändra uniformstecknet. Ordföranden i utskottet, lade även till att utskottet ville se en riksläkning i materiel frågan för hemvärnet eftersom en rättvis materiefördelning ger motiverade soldater. Thomas Johansson, avdelningsschef på rikshemvärnsavdelningen svarade att de jobbade för en rättvis fördelning så långt

Fanfar. Tinget inleddes med hemvärnets igenkänningsignal.

Roland Svensson och Görgen Lundgren.

Dan Malmros diskuterar med Susanne Samuelsson.

Blommor till ÖB efter uppskattat tal.

som möjligt men att viss materiel levereras etappvis.

ERSÄTTNINGAR

Med den strategi rikshemvärnsrådet lagt upp blev det inget kaos i behandlingen av de 24 motionerna om ersättningar och försäkringar.

Förste vice ordföranden Roland Svensson poängterade i ett anförande frivilligheten som ett

grundelement. Han har själv gått från att vara anställd med lön i försvarsmakten till att ideellt jobba med hemvärdet.

– Vår personal kräver att få ut något annat än pengar. De vill förkovra sig som soldater och ledare. Ingen av dem jag skrivit in i mitt förband har frågat efter vilken ersättning de får.

Roland Svensson sa att hemvärdet står inför ett vägskäl och om tinget väljer en annan riktning än frivilligheten får det stora konsekvenser.

Utan debatt avlog därefter tinget alla ersättningsmotioner utom en, den om befattningspeng till stf gruppchefer. Kostnaden är enligt den analys som gjorts fyra miljoner kronor, vilket påpekades av Per Johansson, Attundabataljonen i norra Stockholm, som yrkade avslag.

Ungdomsledarna går alltså lottlösa även från detta ting. Rådet har dock lovat att bevaka frågan i den översyn av ung-

domsutbildningen som ska ske. Inte bara arvudet utan också kostnader för lokal, telefon och datorstöd behöver klarläggas. Tinget köpte utskottets förslag om ett tillägg om bättre information om ersättning för förloard inkomst.

ORGANISATION

Stockholmarnas förslag om att lägga ned tanken på ett insatskompani per bataljon sågades utan vidare spising av tinget. Deras förslag om att ersätta KFÖ-veckan med en ”röd tråd” i utbildningen som bär mot en slutövning likaså. Alla motioner om att förstärka staberna med nya befäl röstades också ner, fast Peter Helsing från Sundsvall sa att han behöver en samverkansofficer med hemvärnsflygggruppen.

UTBILDNING

En halv framgång noterade Fältjägargruppen. Tinget ansåg

motionen om att låta avtalspersonalen gå intro först och TFU sedan som ”besvarad”. Det är inte genomförbart i nuläget. Men ombuden röstade igenom ett tillägg om att rikshemvärnsavdelningen ska gå ut med anvisningar för hur denna personal kan prya på förbanden i syfte att inte tappa bort dem under väntetiden.

Åldern på förtroendevalda behöver inte regleras ansåg tinget som svar på en motion från Livgardesgruppen att införa ett tak på 65 år.

Efter att Roland Ekenberg svingat klubban för sista motionen sa Anders Ahlgren från Jönköpings bataljon att hvråden måste stötta motionärerna till att få fram motioner som fungerar. En idé var motionsskolan på webben, eller i tidningen, inför nästa ting kanske.

TEXT: ULF IVARSSON
& THERESE ÅKERSTEDT
FOTO: ANDERS KÄMPE

Sven Wingbro från Halland argumenterade för ett byte till infanteriets korslagda gevär men motionen fick avslag.

ÖB varnar för åldersfixering

– Jag är van vid marin miljö så det ska väl gå, svarade Håkan Syrén när han varnades för att det var vatten i blomvasen han fick av rikshemvärnschefen.

Överbefälhavaren kom tidigare än väntat och det märktes att han trivdes i kretsen av hemvärnsfolk.

– Jag är en vän av hemvärdet och har vett att uppskatta de uppoffringar ni gör. Jag har den djupaste respekt för er.

■ Medinflytandet i hemvärdet är en del av den svenska demokratiska traditionen.

– Tinget har en oerhört viktig roll, hoppas att ni känner det ansvaret, sa ÖB innan han kastade sig in i en snabbrepetition av vad som hänt i försvaret sedan 1994. Tio av 30 verksamhetsställen har lagts ned, 25 procent av personalen har lämnat oss och militärdistrikten slopats. Och allt har gått fort.

– Vi fick 18 månader på oss och klarade det på nio, det saknar motstycke i svensk statsförvaltning. Men jag har uppfattningen att ett plåster ska rivas av snabbt – inte sakta. Det har varit en dramatisk och smärtsam omställning.

I frågan om balansen mellan försvaret av svenskt territorium och att skicka förband utomlands återkom ÖB till vad han sagt tidigare: Nordiska stridsgruppen blev en nödvändig motor för förändringarna. Men pendeln svängde lite för långt.

– Det var därför jag gick ut med budskapet ”både och” och det står jag fast vid. Jag ser en tydlig koppling mellan utlandsstyrkan och hemvärdet. Det betyder inte att ni ska släppa det nationella.

ÖB menade att den största förändringen ändå skett i hemvärdet. Han betecknar oss som en nyckelresurs på den nationella arenan och ser fram emot att inte bara enskilda hemvärns-soldater åker ut utan även hela förband.

NORDISK GEMENSKAP

Ett ökat samarbete inom Norden är en av räddningsplankorna i en krympande försvarsekonomi. I Göteborg såg ÖB i oktober insatsplutoner från Sverige, Norge och Danmark sida

– Jag kommer aldrig att gå med på att man kategoriskt läser in vapnen, sa ÖB.

vid sida, vilket stämmer med hans idé om ”stordriftsfördelar” på olika områden. Förbandens agerande för att skydda den känsliga infrastrukturen i Göteborg var övertygande.

– Här ser jag det tydliga behovet av hemvärdet. Det gäller er höga beredskap, tillgänglighet och rörlighet – både geografiskt och i tänkandet.

Det är den väpnade striden och förmågan att verka i den högsta konfliktnivå som räknas.

– Att skjuta på en annan människa och veta att det är rätt och inte vara rädd för att behöva bevisa det efteråt – det är professionellt. Vi får aldrig glömma bort vilket oerhört ansvar vi

har. Vi måste vara tränade för sådana situationer, säger ÖB och berättade att han själv stått öga mot öga med en narkotikapåverkad barnsoldat i Liberia.

– Klarar vi den väpnade striden fixar vi resten. Det är en respekterad samhällstjänst ni gör och den är efterfrågad. Efterfrågad blir den som kan visa kvalitet i det man gör, säger ÖB som noterat att hemvärdet gjorde mer än 50 000 timmar som stöd till samhället 2006.

Han framhåller att blandningen av åldrar i hemvärdet är en fördel.

– Jag vill höja ett varningens finger för att vi håller på att bli åldersfixerade. Visst är det bra med låg medelålder men det kan upplevas kränkande om det uttrycks oförsiktigt.

INGET VI OCH DOM

– Hemvärdet är en mycket tydlig och självklar del av försvarsmakten, ni är ungefär hälften av vår sammanlagda insatsorganisation och spelar en nyckelroll på den nationella arenan.

de även skulle få återverkningar i Sverige.

– Nu kommer frågan om hemvärdets vapen. Om man inte hanterar frågan professionellt, utan bara läser in vapen, så avslutas övningsverksamheten i vissa områden. Vi måste hitta användbara regler för hur vi ska kunna hantera våra vapen. Jag kommer aldrig att gå med på att man kategoriskt läser in vapnen, jag tycker att vi har en rimlig och bra lösning.

HYSER STOR RESPEKT

Som avslutning innan frågestunden tog han upp den ledare i Hemvärnsnytt där bland annat tidningen Hemvärdet och rådet kritiserades. Där föreslogs att rådet skulle driva materielfrågor mot ÖB. Han ville i stället se hemvärdet arbeta med honom.

– Jag är en vän av hemvärdet och har vett att uppskatta de uppoffringar ni gör. Jag har den djupaste respekt för er.

TEXT: ULF IVARSSON
& THERESA ÅKERSTEDT
FOTO: ANDERS KÄMPE

BLANDADE ÅSIKTER OM KFÖ-VECKAN

Tidningen passade på att fråga några av delegaterna vad de tycker om hemvärnsvecka/KFÖ-vecka, som rikshemvärnschefen vill införa.

Furir Jörgen Björklund.
Transportgruppchef Mellersta Sörmlandsbataljonen, Sörmlandsgruppen.

■ – Hemvärnsvecka är jättebra. Jag har erfarenhet från ett liknande övningsätt hemma. Jag tycker nästan att övningsstiden kunde vara ännu längre. Ofta är det dags att avsluta när maskineriet väl rullar som det ska. Jag får verkligen tänka på uthålligheten på min grupp på helt annat sätt under längre övningar, förarna ska ha sin sömn.

Extra revisorer för nya rådet

■ Det avgående rådet beviljades ansvarsfrihet för 2005 och 2006. Valberedningens förslag till nytt råd fick gehör hos tinget och klubbadess igenom med tillägg av två extra revisorer.

Ordförandet i det utskott som arbetat med verksamhetsberättelsen, Göran Höglund från Norrbottensgruppen, ville att punkten "färdigställt arbete" skulle bli tydligare. Han efterlyste även en policy för rådets utdelning av pengar till de regionala råden. Tinget beslutade i enlighet med utskottets rekommendationer.

Nya rikshemvärnsrådet:

(Ersättare inom parentes)

Roland Svensson, Blekinge (Thomas Svanberg, Bohus-Dal)
Thomas Quist, Skåne (Ingrid Almgard, Halland)
Susanne Samuelsson, Norra Smålandsgruppen (Maria Rosquist (NSG))
Jan Andersson, Elfsborg (Lars Olsson, Elfsborg)
Åke Juhlin, Kalmar- och Kronobergsgruppen (Joakim Jacob, Skåne)
Dan Malmros, Gotland (Göran Wallin, Gotland)
Johan Bengtsson, Örebro- och Värmlandsgruppen (Joakim Holmkvist, Östergötland)
Olle Jonsson, Dalarna (Stefan Hammarbäck, Sörmland)
P-O Bäckström, Upplands- och Västmanlandsgruppen (Bjarne Andersson, UVG)
Thomas Widlund, Livgardesgruppen (Ingvar Nordkvist, Södertörn)
Görgen Lundgren, Norrbotten (Lennart Andersson, Lapplandsjägargruppen)
Charlotte Ögren, Västerbotten (Jan Brännholm, Västerbotten)
Ingemar Badman, CMR (Jan-Olof Svensson, CMR)
Revisor: Lars-Erik Cederlöf, Krag, Hans Karlsson, Östergötland (Göran Eriksson, Anders Hede)

Arbetet i nya rådet börjar med en utbildningshög i december. Från vänster: Jan Andersson, Görgen Lundgren, P-O Bäckström, Thomas Qvist, Susanne Samuelsson, Dan Malmros, Roland Ekenberg, Johan Bengtsson, Thomas Widlund, Thomas Johansson, Olle Jonsson och Roland Svensson. På bilden saknas Charlotta Öhgren, Åke Juhlin och Ingemar Badman.

FOTO: ANDERS KÄMPE

Fänrik Cajsa Gustafsson, stf insatsplutonchef, Gullbergs kompani, Elfsborgsgruppen.

Fänrik Magnus Jälmlrant, stf plutonchef 11:e kompaniet, 611:e bataljonen, Västerbottensgruppen.

Major Mats Håkansson, bataljonschef, Norra Värmlands hemvärnsbataljon, Örebro-Värmlandsgruppen.

Hemvärnssoldat Anna Gustavsson, terrängbilsförare, SKBR/Vikbolandskompaniet, Livgrenadjärgruppen.

■ – Jag ser hemvärns-KFÖ som ett mycket bra komplement, det ökar professionalismen, uthålligheten och sammanhållningen på förbandet. En nackdel är att styrkan som kontinuiteten ger går förlorad om man värderar avtalstiden olika.

■ – Både positivt och negativt. Tanken är god med att funktionsöva hela förbandet. Men hemma tycker många att det är dåligt att förstegsutbildningen för befäl ligger på vardagarna under KFÖ-veckan. Det är bättre att lägga dem under helgerna innan KFÖ:n.

■ – Den tycker jag är utmärkt bra. Jag har redan tjuvstartat med en liknande övningsform vid min egen bataljon. I konceptet gillar jag att man får ett koncentrat i utbildningen och att man kan förstegsöva befälen i förbandet. I samband med övningen förevisade vi också hemvärdet för allmänheten vid flygplatsen i Torsby.

■ – Det kan vara negativt att tillfället att göra sin avtalstid i så fall skulle koncentreras till bara en vecka. Några kanske missar övningen av skäl de inte kan påverka.

TEXT: RICHARD KJAERGAARD

FOTO: ANDERS KÄMPE

Fält-mässig stipendiat

Årets Fält-stipendiat blev Mikael Amlert, insatsplutonschef från Kiruna hemvärn. Priset delas ut till personer som bidragit till att sprida kunskaper inom området överlevnad. I år var första gången som en hemvärnssoldat fick priset.

■ Med sin bakgrund som försvarsmaktens första internationella bergsguide har Mikael Amlert bidragit att öka den alpina kompetensen i både försvarsmakten och hemvärnet.

– Jag försöker samordna och föra vidare det jag kan så det ska komma andra till godo, säger den tidigare yrkesofficer som nu arbetar som bergsguide civilt.

När han slutade som yrkesofficer gick han med i hemvärnet och startade alpina gruppen, vilken tidningen skrivit om i nummer 5/2007. Nu ska gruppen utökas till en hel pluton men rekryteringen kommer att ta tid eftersom det ställs hårda

Mikael Amlert får checken på 15 000 kronor påskriven av rikshemvärnschefen.

FOTO: ANDERS KÄMPE

krav på dem som är med.

– Eftersom man ska ansvara för andra personers säkerhet så tar det nog några år att få en full pluton, om vi någonsin får det.

När han gick med i hemvärnet rekryterade han en hel

grupp bergsguidar och fjällräddare. Han tycker att även övriga hemvärnet kan tjäna på att vända sig till flera samtidigt när man rekryterar, som ett arbetslag eller olika organisationer.

– Vi kände varandra sedan ti-

digare och jag tror att alpina gruppen har vunnit mycket på det. Det kan vara något för andra i hemvärnet att kika på, tipsar han.

Vad han ska göra med prissumman på 15 000 kronor är redan bestämt.

– Jag har precis beställt en ny satellitnödsändare och nya litiumbatterier till min kommunikationsutrustning. Om jag kommer i en nödsituation kommer pengarna väl till pass, säger Mikael Amlert.

Priset är uppkallat efter grundaren av Försvarsmaktens överlevnadsskola, Lars Fält.

TEXT: THERESE ÅKERSTEDT

FOTO: ANDERS KÄMPE

Ja till ombudsman och hemvärnsdag

Tjänsten som hemvärnsombudsman inrättas som en tillsvidareanställning. Det beslöt ett i stort sett enigt rikshemvärnsting. En motion från Livgardesgruppen om att avskaffa fenomenet ombudsman föll därmed.

■ I diskussionen ansåg ombud från Blekinge att arbetsbeskrivningen kunde vara bättre och från Elfsborgsgruppen sades att anställningen borde synkas med tingsperioderna – som i fackliga sammanhang. Men det vann alltså inte tingets gillande.

Tingets livligaste debatt utbröt då propositionen om en årlig hemvärnsdag lades fram. Mats Käll från Uppsala hvkompani är rädd för att det kommer att saknas resurser och engagemang och vill hellre ha strids-skjutning med sina soldater.

– Gör något bättre av rege-

mentets dag i stället.

Svalt intresse rapporterades även från Elfsborgsgruppen.

– Det finns så många andra

events under våren så det kan bli svårt att få ut något bra av detta.

Men Lars Olsson från Skåne som suttit ordförande i utskottet sa att det vore en stor propagandavinst bara att finnas i miljontals almanackor.

Blekinge ville återremittera hela frågan och det hela slutade med tingets enda votering där ja-sidan var i stor majoritet. Tinget beslöt ändå att rådet ska fortsätta fundera på lämpligt datum, ekonomi och annat.

TEXT: ULF IVARSSON

FOTO: ANDERS KÄMPE

Het debatt om avtalstiden

■ Roland Ekenbergs ledare i nr 5/2007 av Tidningen Hemvärnet har retat upp hemvärnsfolk i Västerbotten. De reagerar mot formuleringen att det endast är under en KFÖ-vecka som man i framtiden får räkna avtalstimmar, allt annat skulle vara "övrig tid".

Kompanichef Kjell Berggren, tillika ledamot i det avgående rikshemvärnsrådet sa på ett mö-

te med rikshemvärnsrådet i samband med tinget att detta kommer att skapa många ledsna nollor.

– Är det tanken att bara insats ska bli kvar, frågade han retoriskt.

Rikshemvärnschef Roland Ekenberg försvarade sin formulering med att han ville skapa en debatt kring det låga delta-

gandet och att förbanden aldrig tycks öva ihop.

– Jag har varit runt i elva av de 22 utbildningsgrupperna och hittills inte sett en enda sammahållen pluton, bara lösligt sammansatta förband. Kjell Berggren förespråkar det gamla hemvärnet, nu är det frågan om att välja, annars kan vi byta modell och bara ha skickliga en-

skilda soldater, men inga förband, sa rikshemvärnschefen med viss hetta.

Roland Ekenberg fick stöd för sin linje av de flesta, till slut även av Kjell Berggren, som intygade att han är för KFÖ, men inte accepterar att annan utbildning inte får räknas in i kon-traktstiden.

ULF IVARSSON

Skarpt läge i Stockholm

I ett kylslaget, lätt snötäckt Stockholm deltog insatsenheterna ur Dalarnas hemvärn i Livgardets slutövning under mårtenshelgen med 130 man. Skarpt läge för såväl hemvärnet som värnpliktskullen på Livgardet.

Under framryckning. Viktigt ta hand om, och skydda, en skadad kamrat i stridens hetta.

Ordergivning inför anfall mot bebyggt område.

■ Varför åka 46 mil tur och retur för att öva, bli smutsig och trött? Jo, dels för att det är så roligt, dels för att Dalregementsgruppen är del av Livgardet efter det att militärdistriktet lagts ned.

Under fredagseftermiddagen samlade man ihop kompaniet i Avesta för att i egna fordon ta sig ner till Kungsängen utanför Stockholm.

– Jag tror vi får sätta upp en skylt utanför som säger ”utsålt” hörs en röst i myllret av soldater som gör i ordning sitt nattkvarter på golvet i en stor lokal på repövningslägret ”Tillfället”. Alla, utom staben, ska sova där på golvet. En stadig frukost intas på lördagsmorgonen bestående av gräddstuvad pytt i pannna. Kokgruppen, under ledning av Ellinor Hultgren, hade gått upp halv fyra.

ADRENALINET PUMPAR

Lördagen startar med plutonsvis genomgång innan man förflyttar sig med fordonen till FAP (fordonsavlämningsplats).

– Avsittning! Det rasslar till när soldaterna lämnar fordonen och grupperar sig för skydd av platsen, alltmedan plutonche-

ferna får en sista order av kompanichefen. Man har dryga kilometern genom skogen till anfallsområdet som är Livgardets SIB-anläggning (strid i bebyggelse). Skogen är som spritsad med grädde på en schwarzwaldtårta, fast i detta fall är det snö. Andedräkten står som moln framför ansiktena och det lyser i ögonen av vilja att komma iväg. Adrenalinets pumpar.

Framryckningen genom skogen går stötvis, hela tiden med oregelbundna stopp för att lyssna av, känna sig för och vara på sin vakt. De tre hundekipagen är också på hjälpänn. Man kan riktigt se hur hundarna längtar efter att få komma i aktion.

Äntligen ser man anfallsområdet. Det försvaras av en pluton från Livgardet. Mot dem insatskompaniet från Dalarna. Det är ingen lätt uppgift trots övertag i antalet soldater. Man räknar med att övertaget personellt måste vara upp till tio gånger större för att lyckas i anfall mot bebyggelse.

FÖRSTA SKOTTET

Kompaniet grupperar ut sig på bredden. Kompanichefen rör sig centralt i grupperingen

för att ha god överblick.

Plötsligt bryts tystnaden. Vem var det som sköt och på vem? Som alltid är det första skottet startsignalen för ett skjutande på bred front. Nu går det inte att hejda. Kompaniet har fördelat uppgifterna så att en pluton framrycker mot anfallsområdet, alltmedan en pluton understödjer framryckningen från sidan. Den tredje plutonen utgör reserv, beredd att sättas in där det behövs.

KOMMANDON EKAR

– Sjukvårdare hitåt skriker någon för full hals. Samtidigt som sjukvårdare tar hand om den skadade så skyddas omhändertagandet av ett par soldater. Efter viss möda har man rensat en lägre byggnad och förbereder framstöten mot ett mer komplext hus med trapphus, balkonger och korridorer. Kommandon ekar, irritationen när stridskamraten eller gruppen inte förstår finns också med som inslag.

I utvärderingen är de viktigaste punkterna att samordna eld och rörelse, tänka på farlig riktning hela tiden samt inte klumpa ihop sig i trapphus och

korridorer. Tänk om en motståndare skulle kasta en handgranat.

Man backar därefter bandet. Förbandet grupperar sig i ett fryst läge och man kör momenten en gång till.

INGET ÖNSKELÄGE

På söndagsmorgonen är kompaniet i hetluften igen. Nu ska man öva mot en mekaniserad fiende utrustad med stridsfordon 90. Att fördröja innebär enkelt uttryckt att man genom ett utspjutt förfarande i mindre enheter stör fienden samtidigt som man hoppar bock bakåt. Allt i syfte att skapa tid för andra förband att förbereda sig för ett avgörande. Det är inget önskeläge att som fotsoldat bekämpa en motståndare i splitterskyddade fordon och de bröt också igenom de fördröjande förbanden. Sammantaget var det stimulerande att se viljan hos soldaterna. Det är inte var dag man får kriga mot ineliggande värnpliktiga som snart ska mucka.

Det var skarpt läge för båda sidor!

TEXT & FOTO: PG EKLÖF
DALREEMENTSGRUPPEN

Gamla stridsbekanta i nya TOEM

Stridsuppgifterna i den taktiska, organisatoriska och ekonomiska målsättningen känns igen. I krig ska hemvärnet även kunna fördröja fientligt framträngande.

PSG 90 införs på insatsplutonerna. Prickskytteomgång väntar på att mål ska visa sig.

■ Ett och halvt år har det tagit och många pannor har lagts i djupa veck. Nu är den klar, hemvärnets taktiska, organisatoriska och ekonomiska målsättning, TOEM, som ska vägleda all verksamhet de närmaste åren.

Från försvarsbeslutet 2004 löper en råd tråd ända ner till minsta stridande enhet, plutonen.

– Vi utgick från försvarsmaktens nya uppgifter och vaskade fram vilka insatser hemvärnet ska göra i sju typfall, säger överstelöjtnant Mats Göransson på rikshemvärnsvärdelningen. Typfallen rankas så här:

- Det första handlar om att hävda den territoriella integriteten. Det innebär att spärra av platsen där kränkningen ägt

rum – det kan till exempel vara ett främmande flygplan – och därefter skydda området. Personalen i flygplanet, båten eller vad det är ska kunna avväpnas och omhändertas enligt gällande lagar.

- Typinsats 2 är att skydda förband som samlas och lastar för

att åka ut till fredsfrämjande insatser.

- Nr 3 är om det krisar till sig på allvar och då ska hemvärnet utan förberedelse kunna bevaka både militära och civila skyddsobjekt i månader.

- Nr 4 omfattar civila skyddsobjekt under samma förutsättningar.

- Nr 5 är att hemvärnet bidrar till marktaktisk kontroll, alltså det som man förut kallat ytövervakning.

- Nr 6: Fullt krig. Här ska hemvärnet efter veckor av förberedelser kunna föra strid i hela Sverige i månader.

- Nr 7 handlar om stöd till samhället under något eller några dygn i händelse av försämrat omvärldsläge.

Av detta följer att huvuduppgifterna blir att bevaka och

skydda flera objekt eller knutpunkter. Vidare skydda transporter och ytövervaka. Allt inom sex timmar efter order.

Till detta kommer lite vassare ”övriga” uppgifter som att försvara terrängavsnitt, fördröja och störa motståndaren.

– Det här ska inte uppfattas som att hemvärnet ska hålla på med klassisk fördröjningsstrid, utan att snarare att kunna irritera med nålstick. Hemvärnsförbanden ska inte slå fienden utan skapa tid för andra enheter att anfälla, säger Mats Göransson.

Han understryker att övriga uppgifter först ska kunna lösas efter utökad utbildning och tillförsel av resurser. De ska övas först vid ett försämrat omvärldsläge. Viss befälsutbildning kan dock genomföras för att plutonchefer och uppåt ska ha kompetens.

Information och ledning ska ske på samma sätt som inom övriga förband. Kravet är att kunna skicka digital lägesinformation till andra markstridskrafter. Till att börja med utnyttjas främst telenätet för samband.

– Det här är en målsättning, vi är inte där än. Dokumentet lever i kanske tio år, säger Mats Göransson.

Ta sig ur C-belagt område, större ambition kan inte hemvärnet ha.

Fördröjningsstrid känns vidlyftig

■ Den ”övriga” uppgiften att försvåra fientligt framträngande i hemvärnets nya TOEM som fastställdes i november är inte självklar för alla chefer.

En rundfråga till några under rikshemvärnstinget tyder på det.

– Vi bataljonschefer och kompanichefer tycker att uppgifterna känns för vidlyftiga, säger Anders Wirén, stabschef i 164:e hvbataljonen.

Ronny Svensson som är personalbefäl i Höglandsbataljonen har sett ett utkast som han

emellertid inte fått tjänstevägen.

– Vi har diskuterat just frågan om fördröjningsstrid och undrar vad det betyder för utbildningen. Vissa delar kan vara svåra att uppfylla med hänsyn till vår utbildningsståndpunkt nu.

Djupt inblandad är däremot Thomas Widlund, chef för Stockholms hvbataljon. Han har skrivit det mesta av hemvärnsrådets svar och alla befäl till och med plutonchef har fått chansen att yttra sig.

– Uppgifterna ”försvara” och ”fördröja” är tuffa. Vad hinner vi med på 20 timmar?

Efter en snabbbehandling i Angermanna bataljonsråd kom Ulf Åkerlund och hans kamrater fram till att uppgiften är starkt formulerad med tanke på den utbildning som hittills getts i bataljonen och det faktum att den just är bildad genom sammanläggningar.

– Vi hängde upp oss mycket på just den här övriga uppgiften och tyckte att resten var ok.

ULF IVARSSON

ÅKA TÅG

Rörligheten ska vara 30 landsvägsmil per dygn och ett kompani ska även kunna transporteras i en Herkules eller på järnväg.

– Vi har provat med gott resultat i insatsövningarna 2006 och 2007, säger Mats Göransson.

Eldkraften i hemvärnet ska kunna förstärkas genom att en eldledare ur artilleriet underställs bataljonen.

Det gamla kravet på att kunna lösa uppgiften i C-belagd miljö stryks. Nu gäller enbart att lämna området med livet i behåll.

– Det är inte möjligt att vara

kvar i en terräng med rester av kemiska, biologiska eller radioaktiva stridsmedel utan särskilda skyddsdräkter som hemvärnet ännu inte har, säger Mats Göransson.

Men sjukvårdarna ska ändå efter sanering kunna ge första hjälpen till de skadade. Hur saneringen ska gå till är fokus för en särskild arbetsgrupp för CBRN.

Personalen vara utrustad med kroppsskydd för skydd mot splitter och finkalibrig eld.

– Kom bara ihåg att det här är en målbild som kanske inte kan genomföras på flera år, säger överstelöjtnant B-G Svensson, rikshemvärnsavdelningen.

PRÄST TILL STABEN

Bataljonsstaberna har fått en präst och en stabschef. Ledningsplutonen och insatskompaniet blir av med sina vaktgrupper.

– Prästen är användbar till mycket inte minst för att ingå i krisgrupper, säger Mats Göransson.

Soldaterna i vaktgrupperna behövs bättre för att fylla luckor i plutonerna, resonerar teamet bakom TOEM.

Ett stabsbefäl utpekades som samverkansofficer. I sista minuten fick också undbefälet information som en tillika uppgift. Något självständigt informationsbefäl blir det inte trots förslag från olika håll.

– Jag har vid många tillfällen framfört att detta behov är påtagligt och jag har blivit ännu mer övertygad under senare år. Befattningen bör enligt min uppfattning vara ”oberoende”, alltså kunna besättas av hemvärnsbefäl eller avtalspersonal alternativt andra civila experter, säger informationschef Sune Ullestad, rikshemvärnsavdelningen.

Hela dokumentet skrevs under av chefen för insatsledningen i början av november och så småningom trillar det ut fullständiga personal- och utrustningstabeller.

TEXT & FOTO:
ULF IVARSSON

Bäst lämpad håller fortfarande

Hemvärnet är tämligen ensamt på den nationella arenan och kvalitén på cheferna måste säkras. HvSS gör en snabbutredning.

Krigsförbandsansvar, förbandsutveckling, personalplan. I insatsförsvaret har ledarna ett tungt ansvar. Rätt chefer och rätt utbildade chefer är frågan.

FOTO: ANDERS KÄMPE

■ Någon större översyn av chefskarriären har inte gjorts på länge och rikshemvärnschefen har därför gett ett uppdrag till chefen för Hemvärnets stridskola att genomlyska hur chefer ska väljas ut, vilka krav man ska ha på dem och förändringar av kurserna på skolan. Fort ska det gå, redan i slutet av första kvartalet 2008 räknar Torsten Hallstedt med att kunna lämna sitt svar.

Hur man ska kunna få in fler yrkes- och reservofficerare i hemvärnet är ett annat önskemål från rikshemvärnschefen som ska utredas. Det är inte frågan om att gå ifrån principen om ”bäst lämpad”. Rikshemvärnsrådet ska för övrigt hålla ett vakande öga på vad utredningen håller på med.

I uppgiften ingår även att ta reda på om man kan köpa utbildning vid försvarshögskolan,

markstridsskolan eller andra skolor. Just att få gå kurser på försvarshögskolan är ett gammalt krav från Livgardesgruppen.

– Vi håller just nu på med att analysera uppdraget, men i grunden handlar det om både urval av chefer och vilket utbud vi kan erbjuda utöver dagens nivå- och kompetenshöjande kurser. I dag har vi en bra idé om vilken formell utbildning som krävs, men behöver också kunna utveckla individerna på den nivå de befinner sig, säger Torsten Hallstedt.

Kravet på ledarskap är större nu när hemvärnet blivit en aktiv del i insatsorganisationen. Det är chefsansvar att se till att befälen förkovras.

Till utredningen har rikshemvärnsrådet överlämnat rapporten från sin arbetsgrupp för chefsutveckling. Denna föreslår i detalj hur beföringsgången skulle kunna se ut. Susanne Samuelsson förklarar:

– HvSS roll måste stärkas och utbildningarna ska vara öppna för all personal. Utvecklingsamtal behövs en gång per år.

Rikshemvärnsavdelningens undersökning från våren 2007 om varför folk blir nollor ska också utnyttjas. Nationalekonomen Magnus Sjöströms debattbok innehåller vidare en del idéer som utredningen ska titta på. Han föreslår att chefsjobben utannonseras för att man ska komma ifrån att folk utnämns utan att vara kvalificerade.

Torsten Hallstedt använder bataljonschefsseminariet 18–20 januari 2008 som en testbänk för att förankra slutsatser och undvika att hamna i ett alltför utdraget arbete. I princip får inte förslagen kosta mer än vad som ryms i hemvärnets nuvarande budget.

ULF IVARSSON

Inga mer pengar att vänta

■ De senaste besparingarna har varit tunga för försvarsmakten och någon höjning av anslagen till hemvärnet verkar inte aktuell i dagsläget.

– Försvarsmakten befinner sig i ett bekymmersamt läge. Vi har försökt begränsa verkningarna av besparingarna på vår verksamhet. Vi har fördelen att vi genomför en jämn verksamhet och bra kostnadseffektiva utbildningar.

– Jag bedömer det som fullständigt omöjligt att få mer än de 600 miljoner vi har i dag, säger rikshemvärnschefen Roland Ekenberg.

Fortsatt utbyte med US National Guard

■ Under 2007 fick två svenska hemvärnsbefäl möjlighet att delta i det norska utbytet med US National Guard.

Nästa år får ytterligare två kandidater på löjtnant/kaptensnivå chansen att åka till USA respektive Norge i två veckor.

Det befäl som åker till USA kommer att få en inblick i det anti-terroristkoncept som National Guard, använder medan den som deltar i Norge får bidra med kunskaper till den amerikanska kontingenten som utbildas i vintertjänst.

För få anmäler sina skador

Stukningar, utslagna tänder och skärsår. Förra året rapporterade hemvärnets personal 76 arbets-skador. Men mörkertalet kan vara stort.

Soldater i hemvärnet drabbas inte bara av fingerade skador. Här övar sjukvårdare under rikshemvärnschefens inspektion i Halland.

■ Vanligast skadan är halk-olyckor följt av stukningar, omkullkörningar och kollisioner.

Året innan, 2005, var antalet anmälningar 60, trots att personalen då hade mer tjänstgöringstid.

– Egentligen så har skadorna ökat i förhållande till antalet tjänstgöringstimmor. Det går inte att jämföra med värnplikti-ga eftersom de räknas från att de rycker in tills de muckar, säger Jan-Erik Wettermark på Försvarsmedicincentrum.

Under 2003 och 2004 var det över hundra skador per år, men då var också antalet tjänstgöringstimmor högre.

– Övningsdagarna har minskat och man har rensat ut personal som inte är med så mycket och som kanske inte hade de fysiska möjligheterna.

Samtidigt anser Jan-Erik Wettermark att det är långt ifrån alla skador som rapporteras.

– Hemvärnet är nog väldigt dåliga på att rapportera, små-

NÅGRA AV DE RAPPORTERADE OLYCKORNA UNDER 2006:

- Jag ingick i en grupp på 6 personer som övade intagande av stridsställning, där jag kastade ner mig i snön och slog i mitt vapens kolv i ansiktet. Detta slag ledde till att en tand gick sönder.
- Skar mig när jag satte upp snitslar i skogen.
- Lyfte snett varvid ryggen knäckte till.
- Gick ur en minibuss då dörren slogs igen över mina fingrar. Krosskador.
- Jag ramlade under skidmarschen ett flertal gånger och landade på vänster skinka.
- Skulle göra ett omhändertagande och brände mig på inkräktarens vapen AK 4.
- Jag avlägsnade hörselskydden vid visitation. Ett skott small, vid sidan av mig.
- Fastnade med fingret i handduken när jag hängde upp den i skåpet.
- Slog i knät i kaminen när jag gick ut från tältet.
- En bil körde in i vår från höger. Säkerhetsbältet gjorde så att en fraktur på revbenen.
- Efter vård av MC gjorde jag en provbromsning och framhjulet låste vilket medförde att jag körde omkull. Båtbenet brutet.

skador finns ofta inte med. Personalen anmäler bara det man tror kan ge framtida men, säger Erik Wettermark som tror att många har mentaliteten att "man får räkna med att småskador händer".

Men det är bättre att anmäla en gång för mycket än en gång för lite.

– Det är upp till var och en att anmäla. En pisksnärtskada kanske visar sig om tio år, så om det kan bli några framtida men är det viktigt att ha papper på

det. Inte bara för att bevisa skadan utan för att du ska kunna få en minnesbild och kunna diskutera vad som hänt.

Genom att anmäla olyckor kan man även se till att andra inte drabbas, eftersom statistiken granskas för att förbättra säkerheten.

– Kan vi göra något för att minska skadorna, som mer realistiska övningar, frågar sig Jan-Erik Wettermark.

TEXT & FOTO:
THERESE ÅKERSTEDT

UPPROP: Hemvärnsminnen

■ I Nacka hemvärnskompanis nya hemvärnsgård hittade jag vidstående "konditoriskylt" från fornstora dar då kompaniet var stort och hade en pampig hemvärnsgård, där man även drev en konditorirörelse.

Tanken slog mig: "Aahh, detta är hemvärnsnostalgi!" Varför inte göra ett upprop efter fler hemvärnsminnen?

Tidpunkten kan vara väl vald av flera skäl: De kan inspirera till notiser och artiklar i Tidningen Hemvärnet inför 70-årsjubileet 2010 och kanske intressera HvSS-museet i Vällinge.

Alltså, inventera era kompaniminnen och posta dessa till tidningen.

Originalfoton och andra handlingar kommer att returneras efter registrering inom fyra veckor.

Märk kuvertet "hemvärnsminnen" och bifoga returkuvert.

Adressen är:
Tidningen Hemvärnet
107 85 Stockholm.

TEXT & FOTO:
HANSEMAN CALÅS

Den vackra konditoriskylten.

Kikarsiktens försvinner

■ I och med nya TOEM behövs pricksskyttevägar 90 på insatsplutonerna. Vapnet har hittills funnits som så kallad demonstrator vid bataljonerna. Någon regelrätt utbildning av pricksskyttar i hemvärnet är inte planerad utan man räknar med att intresserade söker sig till externa kurser. Eftersom de ak 4:or som inte fått rödpunktsikten samlas in och destrueras försvinner de vapen med kikarsikten hemvärnet hittills utrustat sina skarpskyttar med.

Plutonsreglemente i rekordfart

Ett nytt plutonsreglemente ska tas fram skyndsamt. Det gamla är från 1996 och helt föråldrat. Vem minns hemvärnsområde och tillämpar längre 23-punktordern?

■ Mycket kan hämtas ur markstridsreglemente 1 som turligt nog inte är skrivet för uppsutten strid.

– Vi bantar ner det till en basnivå och anpassar till hemvärnets uppgifter och övnings-tid, säger major Ingemar Gutenberg på HvSS utvecklingsavdelning.

Ett första utkast ska provas under fältövningen i maj. Reglementet ska ges ut i häftesform för att det ska vara möjligt att snabbt ändra inaktuella delar.

Om ambitionen håller kan det bli klart under 2008 och svenskt rekord i att skriva reglementen. Ingemar Gutenberg behöver assistans och hoppas att frivilliga författare ska anmäla sig från utbildningsgrupperna.

– Reglementet blir bättre om fler skriver och grupperna har här en chans att påverka innehållet, det är ju dom som gör det dagliga jobbet.

Även hemvärnsbefäl är välkomna med synpunkter.

Reglementen är begärliga för

engagerade hemvärnssoldater. En tid fanns de på FMLogs hemsida men togs bort efter protester från bokhandeln. Man kan nämligen privat köpa en del reglementen, till exempel "Soldaten i fält" i handeln. Reglementena har i stället lagts över på försvarets intranät "Emil", där de är svåråtkomliga för icke anställda. Problemet skulle ha tagits upp på ett möte i höstas, men det ställdes in av besparingskäl.

En annan reglementsnyhet är

att minneskortet för gruppchefer förnyas. Lägesangivelser görs nu i UTM-systemet och "skytteplog" heter bara "plog", för att nämna ett par förändringar. Ett nytt stabsreglemente behövs också men det arbetet är ännu inte påbörjat. Något nytt utbildningsreglemente för hemvärdet är däremot inte aktuellt. Under 2002 och 2003 fanns en arbetsgrupp, som somnade in. Det finns ingen efterfrågan längre.

ULF IVARSSON

Goa gubbar göteborgsk försvarslinje

– Vi måste få ut Göteborgsandan i Sverige, säger Stig Emtesten entusiastiskt i en paus på seminariet. Är det fråga om goa gubbar, ordvitsar med Kal och Åssbon, eller vad?

■ Vi övervarar ett seminarium om skydd för samhällsviktiga anläggningar, där branschföreningen Svensk Energi inbjudit säkerhetsansvariga för kraftdistribution i hela Sverige. Lite dramatiskt blev vi kollade av en militär vägsprär när vi nalkades det stora ställverket i Lerumstrakten. Var det så allvarligt att militär kallats in?

Både ja och nej. Vad Stig Emtesten på Vattenfall menar med Göteborgsandan är det positiva samarbete i säkerhetsfrågor som inletts här på den viktiga knutpunkten för elförsörjning i Västsverige. I samarbete med hemvärdet har anläggningsägaren Vattenfall byggt upp ett system för automatisk övervakning med intelligenta sensorer. Larm överförs till Vattenfalls bemannade kontrollstation i Trollhättan, vars personal kan gå in och kontrollera området visuellt med inspelningar av smarta kameror som monterats på utvalda platser.

Om intrång av människor registreras, skickas i ett första steg driftstekniker och personal från en säkerhetsfirma till området för kontroll. Om situationen

Bert-Erik Pousar diskuterar skyddslagen med Olof Egerstedt.

bedöms som farlig larmas den lokala polisen som får omhänderta de obehöriga. Allt OK då? Nja, vi har förstås detta med allvarligt hot om sabotage och ut hållig bevakning. Skulle sådant hot registreras, så kan inte polisen sköta bevakningen längre än något dygn. Sedan måste annan bevakning anlitas. Anläggningsägaren har att teckna dyrbart kontrakt med civil säkerhetsfirma, eller anlita "Göteborgsandan", samarbete utöver myndighetsgränserna.

Hemvärnsstyrkan är bekant med området och dess tekniska utrustning och man kan ut hålligt sköta bevakning och kontroll på plats vid ett förhöjt hotläge.

Kan man då använda Försvarsmakten vid ett terrorhot? Det går bra om Sveriges regering sagt ja, men bara då. Den senaste lagen från 1990 är nu under översyn av enmansutredaren Olof Egerstedt. Han lämnar sitt förslag till regeringen den sista april 2008 och vill inte uttala sig om vad han kommer att föreslå.

– Våld och tvång är metoder som militär normalt sett inte ska använda i fredstid, säger han.

Överstelöjtnant Bert-Erik Pousar är den som drivit dessa frågor hårdast i Göteborgsområdet.

– Det är slöseri med samhällets resurser att inte kunna använda gott utbildade och tränade hemvärnsmän till stöd och avlastning för ett samhälle i kris, säger han. I ett krisläge behövs polisen mer än annars att klara sitt samhällsuppdrag och skyddsobjekten är områden där hemvärdet enklast kan assistera polisen med kvalificerad bevakning och möjlighet till ingripanden.

I ett seminarium som anordnats av Föreningen för Göte-

borgs Försvar möter vi politiker från lokal nivå och riksdagen, vilka verkar applådera den inriktning som hemvärdet i området övat efter. Från en av höstsolen dränkt utsiktsplats på Kärningberget får den församlade skaran med rikshemvärnschefen och överbefälhavaren i spetsen beskåda hur hemvärnets stridsbåtar bordar ett obehörigt fartyg och sedan överlämnar det till polisen.

Givetvis överfalls ÖB Håkan Syrén av församlade journalister vid ett sånt här tillfälle. En fråga om hemvärdet var att betrakta som ett B-lag.

– Nej, verkligen inte, svarade ÖB med eftertryck. Hemvärdet är bemannat med välutbildade och högt motiverade människor, som har valt att ställa upp till samhällets stöd i ett krisläge. Jag imponeras av människor som tar ledigt från jobbet och åker till en sådan här övning från sina hem i hela Sverige. Här har vi kärnan till vår försvarsvilja och kraft att stå emot hot riktade mot vår demokrati, säger ÖB med viss stolthet i rösten.

TEXT & FOTO: PETER ANDERSSON

Figuranten Dennis Rudhem har skyddsvaktsbindel. Per-Olof Axelsson och Mats Bohman genomskådade tricket.

I Skaraborg finns nästan allt som behövs

Rekryteringen är inte riktigt i fas och instruktörerna från regementet är svåra att anlita på grund av vakanser. Annars är soldaterna på "Slätta" ovanligt gynnade.

TEXT & FOTO: ULF IVARSSON

■ Omkring 600 av Skaraborgs drygt tusen hemvärnssoldater kom till generalsinspektionen i slutet av oktober. Besökarna från Stockholm förklarade sig nöjda med mycket – den goda andan, många bra egna instruktörer, förnämliga utbildningsfaciliteter och utmärkt förhållande till P 4.

– Det vi upplevt är väl planerat och genomfört och vi har inget att anmärka på när det gäller metodiken, men för att kunna veta var förbanden står behöver vi se mer av uppträdande i grupp och pluton, säger överstelöjtnant Håkan Nordfors,

chef för HvSS samordningsavdelning.

Annars noterade inspektionen med tillfredsställelse att hemvärnets egna instruktörer i Skaraborg är välutbildade och framåt och att hemvärnskompanierna ger ett mycket gott intryck. Alla har fått ut bärsystem 2000 och nya hjälmar och bärutrustningen rätt.

MIXADE KOMPANIER

För strid i bebyggelse har P 4 en nyinvidg SIB-anläggning på Klagstorpåltet. Under lördagen följde rikshemvärnschefen och

kungen Kåkindskompaniernas övning i att framrycka längs gata och tekniken för stridspar när de genom söker byggnader.

– Det här är inga färdiga enheter utan vi övar i dag med mixade kompanier och momenten leds av hemvärnets egna befäl, berättar kapten Stefan Ekroth, som är officer på Skaraborgsgruppen.

– Det funkar jättebra. I dag har vi så mycket praktik som instruktörer att vi känner oss trygga, säger fänrik Anders Ljung, plutonchef i Vanäs kompani i en paus. Han beklagar dock att kompletteringsut-

Nytt vapen för kungen. Proffsiga pistolinstruktören Jörgen Andersson undervisar.

Linnea Lavén från flygvapen-ungdomen satte myror i huvudet på Slätta hemvärnskompani.

Fyrtio år som pilot. Flygchef Leif Lindelöw stod för en uppskattad förevisning.

Slutar först när de slänger ut mig. Göran Johansson har 21 år i hemvärnet.

Telegrafi är min passion. Kjell Andersson, signalist i Kåkind's bataljonsstab.

P 4:s chef Ronald Månsson har tagit hemvärnet till sig.

bildning inte kunnat genomföras i år på grund av reduceringar.

MÅSTE VETA VARFÖR

I insatsplutonerna i Skaraborg har många varit i internationell tjänst och det märktes vid ett civilt skyddsobjekt. Fast, vänligt och juste avvisades eller omhändertogs obehöriga.

– Sunt förnuft i kombination med mina erfarenheter från Bosnien, förklarar Mats Bohman sitt suveräna handlag med en misstänkt.

Allt gick lugnt till och vapnen var inte ens laddade. Ändå kommer inspektionen troligen i sitt protokoll att trycka på behovet av grundlig kännedom bland soldaterna om regelverket som styr insatser i fred.

– Vi måste bli bättre på att lära ut vad det står i lagen. De gjorde rätt, men måste veta varför, säger stabschefen vid rikshemvärnsavdelningen, överstelöjtnant Thomas Johansson.

Kinne insatspluton gillar bärsystemet som de ser som ett stort lyft. På Mats Bohmans magasin sitter en "mag-pull" som

gör att man kan rycka fram magasinet blixtnabbt.

– Vi är lite prylfixerade och hamstrar vad vi kan. Vi som varit ute har lärt oss att för enkla tillvaron.

På torget i Lidköping kunde folk inte skilja mellan hemvärnet och Nordiska stridsgruppens soldater som vid ett tillfälle var där samtidigt.

– Allmänheten får en aha-upplevelse när vi visar oss, säger Mats och kompisen Olof Glans instämmer. På hans kragsspegel sitter en vinkel. Mycket riktigt är han kaddet från Karlberg. "Det är mest skolbänken nu" förklarar han sina helgvanor.

REVIDERAT BILDEN

– Det här är roligare än att vara i skogen och så här vi kommer att få agera i framtiden. Orden är 29-årige lastbilschaufförens Dennis Rudhem, som för dagen är figurant och gick med i ett vanligt kompani 2006. Han hade då den gamla bilden av organisationen som han sedan fått revidera kraftigt.

– Jag tror stenhårt på modellen värn-

plikt-utlandstjänst-hemvärn, säger Dennis som själv gjort just en sådan resa. Entusiasmen är inte att ta fel på. Han säger sig bli nästan galen av att vänta på nästa nummer av tidningen.

Johan Åström och Roger Johansson i Kinne insatspluton har tagit hand om en besvärlig figur vid grinden till Skara värmeverk. Han får plötsligt hjärtsvikt. Johan har färsk hjärt-lungräddningsutbildning, men Roger får hjälp att friska upp kunskaperna av löjtnant Thomas Holmberg från Skaraborgsgruppen. Tidningen frågar om deras inställning till hemvärns-KFÖ.

– Kanon, säger Roger och motiverar med att det är en chans att få träna ihop med kamraterna.

Med sina 49 år är Per-Olof Axelsson bland de äldsta i plutonen och han är van vid omorganisationer.

– Dä ä la inte möe en kan göre åt dä, säger han på klingande västgötska. Och tillägger:

– Hemvärns-KFÖ är utmärkt. Vi blir mer samtrimmade.

Hjärtproblem stoppar honom inte. ►

NOTERAT

Roligaste replikskiftet:

Linnea Lavén till kungen: *Får jag ta en bild på dig?* Kungen: *Varför det?* Linnea: *För att du är en kändis.*

Godaste lunchen:

Korvgryta på Axvall lagad av insatskompaniledningens kok.

Fiffig lösning:

Kåkinds flyggrupp använder mobilt bredband för bildöverföring till marken.

Oändligt vackert:

Skaraborgs hemvärnsmusikkår som spelar "Hemvärnets marsch".

Framtida skaraborgsk lösning på hundekipagebristen?

Integrera SBK:s ungdomar med hvingdomen.

Livet i hemvärnet.

En sån propagandafilm vill Skaraborg ha och de blir inom kort bönhörda.

Chefen ger bara lättare uppgifter till före detta jägarsoldaten Per-Olof numera.

INSATS ÄR MELODIN

Även gruppchefen Erik Berggren i Kinne insatspluton tror på en KFÖ.

– Fördelen är att vi får ut mer folk och kan öva med kompletta grupper.

Insats är hans melodi efter lumpen på stridsvagn i Skövde. Ett vanligt hemvärnsskompani intresserar inte denne 32-årige maskinsnickare. Gruppens 146:a krånglade, men plutonen klarar sig med privata jaktradiostationer.

– Det är beklagligt att det samband som fungerar har vi fått köpa själva. Vi har väntat på en modern radio hur länge som helst, säger en av gruppcheferna vid utvärderingen.

Utbildningschefen Claes Henrikson, Skaraborgsgruppen berättar att en grupp-radio är planerad men att pengar fattas och påminner om att cheferna även måste kunna leda med tecken.

Telegrafi är min passion. Signalisten i ledningsplutonen i Kåkinds bataljon, Kjell Andersson sköter denna dag trafiken med högre staber. Han och sambandsbefälet Anders Eriksson har just bekantat sig med den svårstörda PC Dart-radion och Anders var nyligen med på en kurs i frekvensplanering.

Kåkindskompanierna övar SIB. Fotografen lägger de inte märke till.

Kungen och rikshemvärnschefen tittar på när hemvärnsflyget släpper ner en hylsa med USB-minne på Klagstorp.

Nira busar så matte Tuija Pä (http://www.qwerro.se/nira)

ivinsens hjälm åker på sned. Nira har egen hemsida.

)

FAKTA

HEMVÄNDARNA HET MÅLGRUPP

Unga fänrikar står högt på Skaraborgsgruppens önskelista. De behövs för att förnygra gruppen, i dag är de anställda över 50 allihop. Fänrikar från P 4 gjorde också stor succé på en övning i våras. Problemet är hur man ska kunna klämma in helger i deras veckoarbets-tid. Regementschefen Ronald Månsson hade på inspektionen inget direkt svar. Istället hänger utbildningen i allt högre grad på hemvärnsbefälen själva. Där har man å andra sidan lyckats väl. Åtta reservoficerare, flera på väg in och ett 45-tal egna skjutinstruktörer. På varje kompani och insatspluton finns dessutom instruktörer för skyddsvakt och strid i bebyggelse, nyckelområden för framtiden.

Att tillhöra P 4 i stället för att lyda under ett militär-distrikt är ok enligt utbildningsgruppchefen Nils Erik Nilsson. Däremot är han inte helt säker på att det är bättre att rikshemvärnsavdelningen håller i gruppernas pengar.

– Vi har hittills inte blivit missgynnade av P 4, så en viss oro för denna lösning känner vi.

Rikshemvärnschefen tryck-

te på att det nu är slut på omorganisationer, så Skaraborgsgruppen måste fylla sina 30-procentiga vakanser med rekrytering. Särskilt besvärligt är det med sjukvårdare och hundekipage. Somliga kompanier i Kåkindes bataljon saknar helt sjukvårdsgrupper. Förklaring? Brukshundklubben har haft svårigheter och Röda korset har flyttat sin verksamhet till Vänersborg och lagt ner lokalavdelningen i Skövde, säger NE Nilsson.

– Vi måste rekrytera 91 avtalsmänniskor och det är svårare än att hitta 143 soldater, säger chefen för Kåkindes bataljon, Stig-Olof Andersson. Nya skyttesoldater hämtas mest ur innerliggande åldersklass. Rekrytering med tv-reklam och brev till värnpliktiga i reserven går inte hem, berättar major Thomas Hilding, som är stf chef på gruppen.

– Ni borde se över era hemsidor, de är inte så aktuella som de borde vara, kontrar informationschef Sune Ullestad. På vägen ner till inspektionen hade han varit inne och tittat.

Ronald Månsson tror att potentialen framförallt finns bland de 750 kontraktanställ-

da soldaterna i Skövde och Karlsborg, samt hemvändande personal från utlandstjänst.

På materielfronten är läget ljus förutom att sovsäckar saknas. Förväntningarna skruvas upp så snart folk får nys om att något nytt är på gång.

Gamla synder från FM och FM Log spökar. Till exempel fattas fortfarande en kabel till PC Dart-radion och länge även något att dra kokkärran med vid övningar. Det senare löstes genom att man skickade ut en patrull till Bråvalla som glatt kom hem med ett antal jeepar från flygvapnets gamla klargöringstroppar.

Den bästa bemanningsplan som någonsin setts visades av chefen för Kinne hvbataljon, Lars Waldefeldt. Ett litet streck i räkningen är dock att hans egen tilltänkte efterträdare valde familjen och blev plutonchef istället. Lars gillar inte att Frivilliga resursgruppen i Lidköping har knuckat expeditionspersonal från hans stab.

Av dagens insatskompaniledning och fem insatsplutoner kommer två insatskompanier att organiseras under 2008, chefer är utsedda.

Med kortvåg når man hur långt som helst även om avståndet till grannbataljonen denna dag bara är 300 meter.

– Vi är radioamatörer i botten och i hemvärnet kan vi göra nytta, säger Kjell och fortsätter:

– Vi har en bra och lojal grupp signalister och samtliga är på en hög teknisk nivå.

Anders tror på KFÖ-vecka ”till 90 procent” medan Kjell är mer avvaktande.

– Det beror på vad min sambo tycker.

I dag kan de följa Frivilliga flygkårens rörelser direkt på en skärm. Flygchef Leif Lindelöw med 40 år som pilot bakom sig har skickat upp en klassisk Super Cub för att leta efter en vilsegången soldat på skjutfältet. Bilder länkas ner till en bärbar pc så att vi åskådare kan se att flygspaningen nu sker i nära realtid. Hittas den efterspanade kan planet släppa ner mat, karta och kom-

pass eller i bästa fall landa och plocka upp personen.

NEDLÄGGNINGEN KATASTROF

En fläkt av det gamla hemvärnet kände tidningen när Östra Vadsbo kompani sköt in sina vapen. Göran Johansson, jordbrukare, skogsägare och f d lärare från Torsö i Väneren sitter bakom skjutvallen och gör rent sin ak 4. Med 21 år i hemvärnet kan han överblicka organisationens mest dynamiska period. Göran beklagar att hemmaskjutbanan stängts för militärt skytte. Sex mil tur och retur till Skövde är i överkant.

Varför ger du inte bara upp?

– Nej, utan hemvärnet har vi inget nationellt försvar och på lite längre sikt är osäkerheten stor om Ryssland. Försvarsnedläggningarna är en katastrof. Jag slutar först när de slänger ut mig. □

Raymond Iller, chef på Gävleborgsgruppen, vill göra hemvärnet mer synligt.

Flaggan på topp i Gävle

Att Gävleborgsgruppen tagit fram en ny flagga handlar inte om fåfänga, utan att visa att de finns. Ett sätt att öka intresset för hemvärnet är att skapa en starkare förankring lokalt.

TEXT & FOTO: THERESE ÅKERSTEDT

”Låter vi det här fortsätta så självdör vi, vi måste jobba aktivt för att vända siffrorna”.

■ – Vi måste ju synas, annars vet allmänheten inte om att vi finns. Vi ska också lägga in en offensiv mot kommunen och länsstyrelsen eftersom det finns behov av lokal samverkan. Våra hemvärnschefer ska träffa folk därifrån innan det händer något. Vi vill gärna öva tillsammans även om det är väpnad strid som är i centrum, säger Raymond Iller, chef på Gävleborgsgruppen.

Han ser det som ett sätt att öka intresset för hemvärnet.

– Många är med i hemvärnet för att bidra till samhället och i rådande världsläge gör man det inte med vapen i hand. Jag tror att det finns massvis med hemvärnsol-dater som vill öva stöd till samhället.

VÄNDA SIFFRORNA

I Gävleborg blir rekryteringsunderlaget allt mindre.

– Låter vi det här fortsätta så självdör vi, vi måste jobba aktivt för att vända siffrorna. Vi ska satsa på mer utbildning på hemmaplan för kompanierna och försöka skapa en förankring i bygden, säger Raymond Iller som vill ha både GSU hemvärn och andra centrala utbildningar i Gävle.

Torbjörn Löow slutar på Gävleborgsgruppen vid årsskiftet, men han tänker inte överge hemvärnet bara för att han går i pension.

– Jag har alltid trivts med det här jobbet och har hållit på med hemvärnet på heltid i minst tjugo år. Det har skett en enorm förbättring både när det gäller vapen och annan utrustning och strukturen på övningarna. Nackdelen är att hemvärnet tappat lite av sin identitet och fokuset på hembygden. Jag tror att man behöver ha skyddsobjekt att identifiera sig med och även öva stöd till samhället för att få med lite äldre på övningarna. Det gäller framförallt för det vanliga hemvärnet, säger han.

PROVAR OSS FRAM

Som nyutträd chef för den nyligen bildade Hälsingebataljonen har han mycket att arbeta med.

– Det är första övningen med bataljonstaben i helgen så vi provar oss fram. Vi lever med två olika kulturer som måste vävas ihop. Alla har fått förfrågan vad de vill fortsätta med och efter samtal har alla fått en befattning som motsvarar det han eller hon vill göra, säger Torbjörn Löow.

– Det enda som är bekymret är ledningsplutonen, men det delar jag nog med resten av Sverige, konstaterar han.

Även om det saknas viss avtalspersonal, som stabslottor, har han gott om ordonanser och signalister. Björn Hedbergh är en av dem som får agera stabslotta under dagens stabsövning, i normala fall jobbar han med sambandet.

– Jag för in alla dokument som går in och ut i staben, vi jobbar just nu med att utarbeta rutiner så det ska kunna fungera i

alla lägen, säger Björn Hedbergh som arbetade med att laga telefonledningar efter stormen Gudrun.

Att hemvärnet kan spela en viktig roll vid krissituationer är han därför väl medveten om.

– Vi är den enda snabbinkallade organisationen i mellersta Norrland, konstaterar Björn Hedbergh.

MEDIEUPPBÅD

Som en del av stabsövningen ska cheferna även lära sig att hantera media. Scenariot liknar det som hände i Täby där en hemvärnsman använde sitt vapen för att skjuta mot civila.

– Det har ju redan hänt och skulle kunna hända igen, säger Raymond Iller som förklarar.

Ska man stå inför ett medieuppbåd när det värsta inträffar gäller det att vara förberedd. Innan presskonferensen börjar hjälper jag till att dela ut roller och frågor till två hemvärnsmän som ska agera journalister. En av dem får spela en aggressiv reporter på en kvällstidning och ställa besvärande frågor om vapenhantering och vem som är ansvarig. Den andre spelar en vänlig lokalreporter som ska försöka få ut så mycket som möjligt om gärningsmannens privata liv.

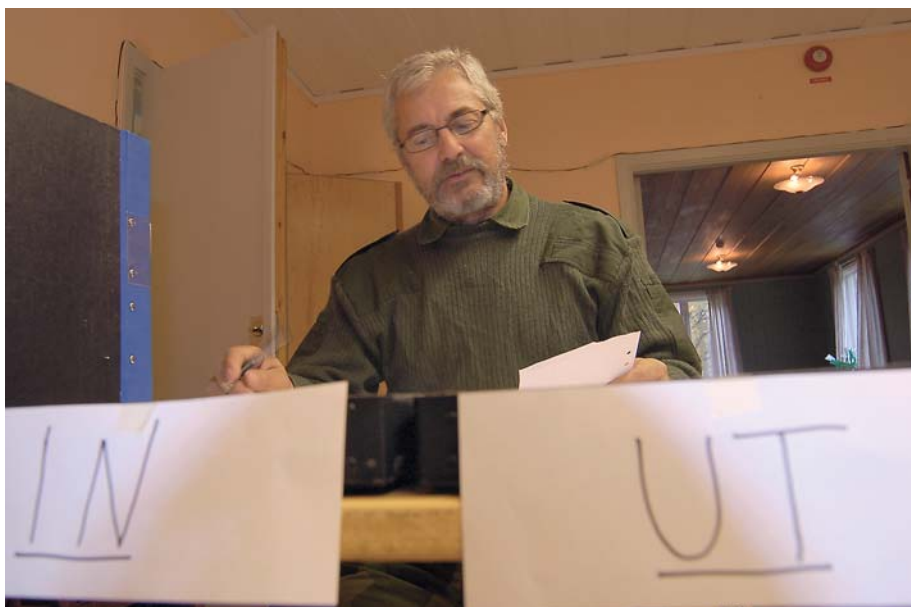
Redan innan presskonferensen börjar stövlar kvällstidningsjournalisten in i staben och börjar ställa frågor. Han blir snabbt utmotad av Torbjörn Löow som verkar irriterad.

– Det var ett grundfel, jag ska aldrig få in journalister i staben, säger Torbjörn Löow efteråt om den tuffa starten.

JOURNALISTEN AVBRYTER

Till sin hjälp på presskonferensen har han stabsbefälet Krister Örn. Båda behåller lugnet under utfrågningen även om det syns att de blir irriterade på kvällstidningsjournalisten som avbryter. Det gäller att behålla humöret även när de dumma frågorna ställs och undvika spekulationer. Är man osäker om något är det bättre att hänvisa till polisen eller annan myndighet som är insatt i frågan eller be att få återkomma med uppgifterna.

Trots den hårda grillningen så svarar Torbjörn Löow och Krister Örn kunnigt på de flesta frågorna. Men irritationen över den "elaka" journalisten spiller även över på oss "snälla" och det blir lite kaos när frågor ställs kort och tvärs. Därför är

In eller ut? Björn Hedbergh ser till att alla handlingar i staben dokumenteras.

Stabsbefälet Krister Örn och bataljonschefen Torbjörn Löow grillades på en presskonferens.

det bra att sätta upp spelregler innan frågestunden börjar, handuppräckning och "en fråga i taget" brukar fungera bra.

Krister Örn är van att bli intervjuad i sitt civila jobb, men då av lite mer vänligt sinnade journalister.

– Jag blev mer engagerad än jag trodde, det brukar inte vara några problem i vanliga fall, säger han efteråt när han fått chansen att pusta ut.

OVAN SITUATION

Själv kan jag inte undgå att bli imponerad över hur bra de två hemvärnsmännen skötte sig i sina roller, det var verkligen inte lätt att undvika alla besvärande frågor och spekulationer.

Även Gästrike bataljon fick ordna en presskonferens då de bland annat blev in-

tervjuade av Mikael Sunner, journalist på Sveriges Radio.

– Jag tyckte det gick jättebra trots en ovan situation. Det kändes lite stressigt men bataljonschefen hade koll på grejerna. Det fanns lite information som de inte borde ha undanhållit och hade de vågat bryta i tid hade vi sluppit spekulationer i slutet, sammanfattar Mikael Sunner.

– Jag har inget att jämföra med men tyckte det gick bra, säger bataljonschefen Lars-Erik Nilsson som fick hjälp av stabschefen Rune Westergren.

– Det är ett väldigt bra övningsmoment och vi har dragit några lärdomar av det här, säger Rune Westergren.

De ser dock båda lite lättade ut när de slipper strålkastarljuset. I alla fall för den här gången. □

Nordiskt samarbete skyddar Göteborg

Årets insatsövning gick i Göteborg med fokus på bevakning av hamnen. Deltog gjorde insatsplutoner från Elfsborgsgruppen, Skaraborgsgruppen, Norrbottensgruppen och Livgrenadjärgruppen. De fick dessutom internationell hjälp av en grupp från Danmark och en pluton från Norge.

TEXT: THERESE ÅKERSTEDT

FOTO: ANDERS KÄMPE

Hemvärnet patrullerade även vattnet i hamnen för att hindra angrepp från havet.

■ Under insatsövningen hölls seminarium där företrädare för försvarsmakten och de olika civila myndigheterna diskuterade samverkan. I Göteborg har man redan kommit långt när det gäller att arbeta tillsammans. Polisen utbildar till exempel militära insatschefer i hemvärnet.

– Temat för övningen är krishantering, vad kan vi göra nu och hur ska vi hitta vår roll i samhället? säger Lars-Gunnar Olsson, chef på Elfsborgsgruppen.

I samband med övningen hölls även ett seminarium med säkerhetsföreträdare för landets elkraftsföretag för att bland annat diskutera hur man kan skydda strategiskt viktiga anläggningar.

– Stenkullen är ett bra exempel där det räcker med tio soldater för att skydda anläggningen. Vi tycker inte att försvarsmakten ska bidra med den tekniska övervakningsutrustningen som behövs på viktiga civila skyddsobjekt, säger Lars-Gunnar Olsson.

För att kunna skydda objekt under längre tid krävs nämligen tekniska hjälpmedel som övervakningskameror, vilket finns på Stenkullen som tidningen skrivit om tidigare. I Göteborg utgår man från 10 procentsregeln. Den innebär att bara 10 procent av hemvärnets personal är i tjänst samtidigt.

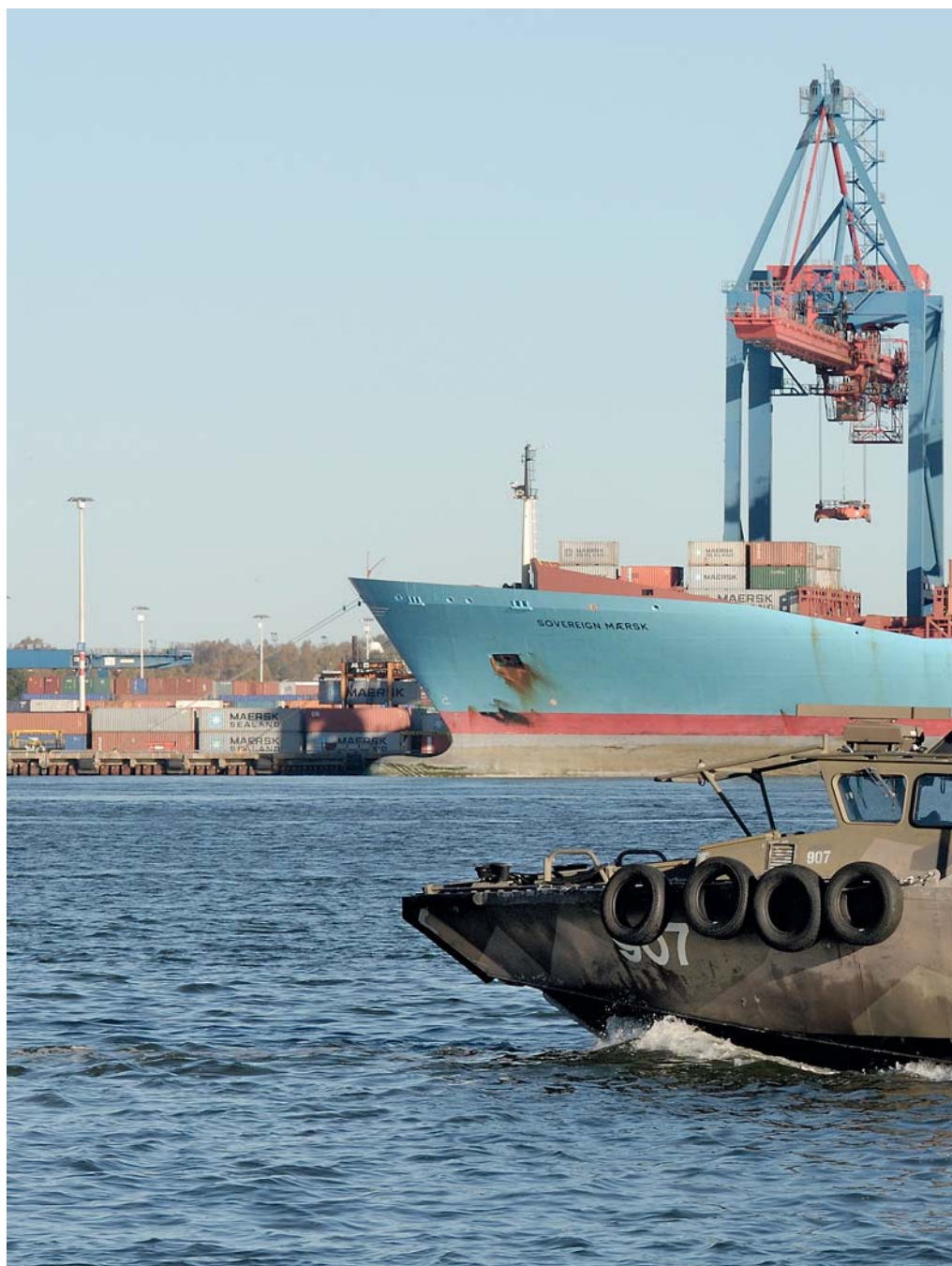
– Då kan vi lova att lösa bevakningen

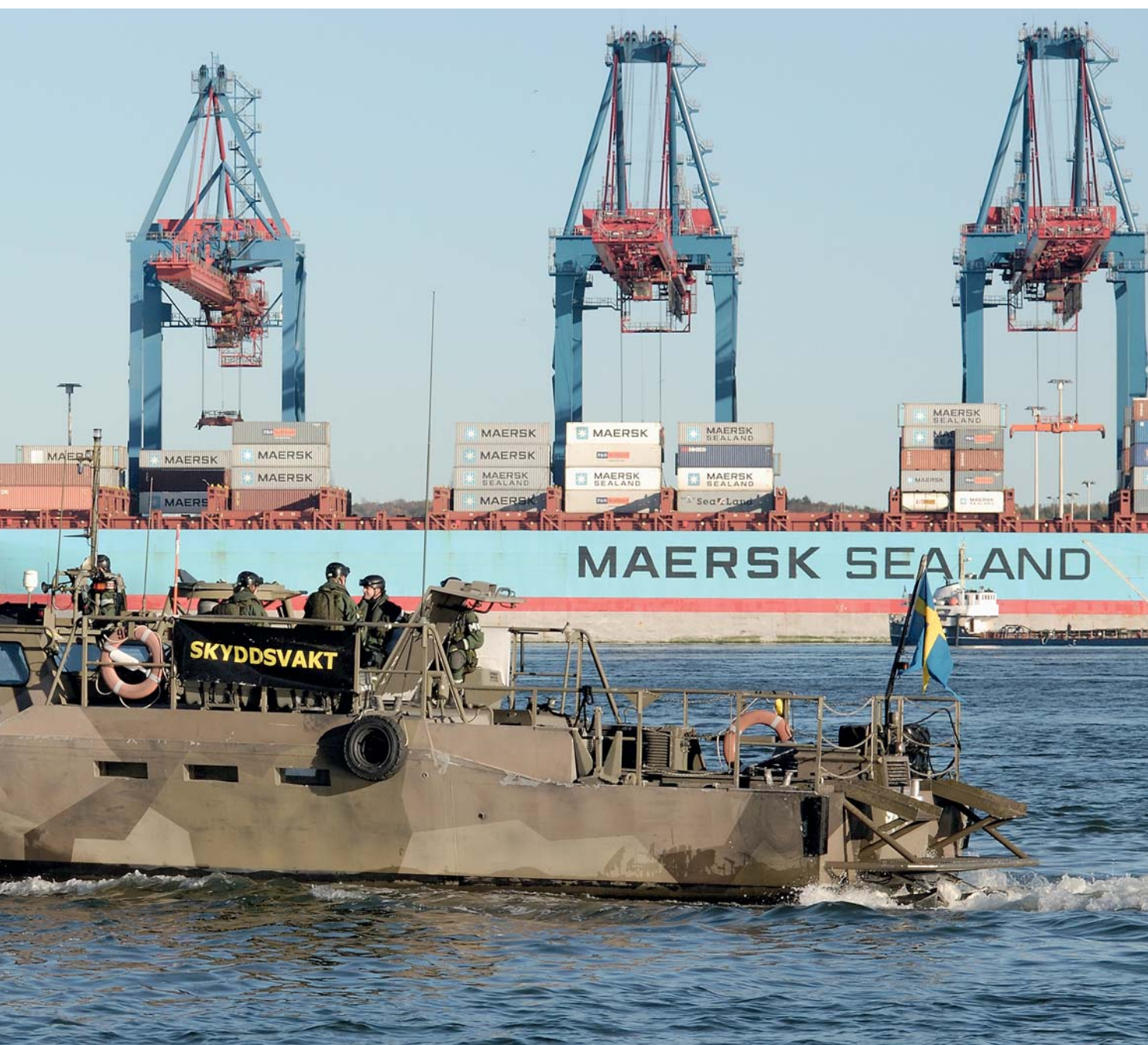
även på lång sikt, säger Lars-Gunnar Olsson.

Vi besöker sambandscentralen på garnisonsområdet som i dag skyddas av hemvärnet. Alla soldater som är med är certifierade skyddsvakter. Förutom en fordonskontroll med minst 2–3 man vid infarten finns det även en patrull innanför staket och en vaktchef som övervakar området via monitorer. Dessutom finns det en responsstyrka som kan åka till de olika objekten om det behövs förstärkning.

KAMERAN SER DIG

Vaktchefen Ulf Oredsson från Kvibergs insatspluton i Göteborg visar hur han kan

zooma in vissa punkter med övervakningskamerorna och snabbt ta upp intressanta områden. Via radion håller han kontakt med soldaterna. En skåpbil har stannat vid fordonskontrollplatsen och föraren får stiga ur innan bilen genomsöks av en soldat. Med speglar kontrolleras även undersidan.

– Pistol! Hörs det plötsligt från soldaten och föraren ser nervös ut.

– Från check-pointen, vi har hittat en pistol, säger gruppchefen via radio.

– Uppfattat, jag meddelar polisen, svarar vaktchefen och tillägger efter någon minut:

– Omhändertar personen, polisen är på väg.

Efter att föraren visiterats leds han iväg till en uppsamlingsplats.

TRÅKIG INLEDNING

Övningen mjukstartade med stridsskjutning i skärgården på torsdagen och den kuperade terrängen satte soldaternas kondition på hårda prov. Tyvärr splitterskadades en av Elfsborgsgruppens övningsledare under ett skarpt handgranatkast. Lyckligtvis var skadorna inte så allvarliga som man först befarade även om officeren fortfarande inte är helt återställd. Efter olyckan fick de som var inblandade genomgå krishanteringssamtal för att bearbeta händelsen.

En av de viktigaste anläggningarna i regionen är Göteborgs hamn. Hit skeppas runt 50 procent av Sveriges oljekonsumtion. Under fredagen fick insatskompaniet order om att skydda området. Insatstropen från Norge, motsvarande en svensk pluton, hade till uppgift att upprätta tre fordonskontrollplatser i hamnens västra delar och genomsöka området. Den norske plutonchefen Runar Strand-Amundsen fick mycket att göra.

– Vi har haft fullt upp och det är jättekul att komma till Sverige och samöva. Stridsskjutningen under torsdagen var mycket bra träning både på grupp- och plutonsnivå. Det är fin natur i skärgården även om

Inkräktarna hade inte en chans.

Norske gruppchefen Hovard Andresen gillade den svenska insatsövningen.

Sveriges överbefälhavare Håkan Syrén informeras om läget av norske plutonchefen Runar Strand-Amundsen.

Dansk soldat vid en av fordonskontrollplatserna.

det var svår terräng, säger Runar Strand-Amundsen.

Eftersom den norska plutonen hade ett stort område hade han två svenska grupper underställda sig.

– Det verkar som vi är ganska lika när det gäller hur vi tänker och uppträder även om lagarna skiljer sig åt.

I Norge har hemvärnet större befogenheter att använda våld.

SKARP NOS

De fyra norska hundekipagen ingick i snabbinsatsstyrkan och hjälpte till med både genomsök och vid olika incidenter. Hundföraren Dagmagne Granerud har varit med i hemvärnet i 15 år och hans nio-åriga hund Sheik i sju. Han berättade att normännen bland annat blivit beskjutna med pansarskott.

– Vi blev utkallade och de visade var skytten stått. Sheik spårade upp honom och när vi såg honom sprang vi ikapp och patrullen grep honom, berättar Dagmagne Granerud medan de passar på att vila.

De norska hundarna är utbildade i spårning och bevakning och Sheik är även tränad för att arbeta i bebyggelse.

Vid fordonskontrollplatsen till det norska området står gruppchefen Hovard Andresen.

– Vi stoppar alla som är märkta som figuranter och samarbetet fungerar bra, säger normannen som gör upp till 30 dagar per år i hemvärnet.

Än så länge har de haft det relativt lugnt, även om de fått stoppa några fotgängare. Han är insatt i att det är andra lagar som gäller i Sverige.

– Man har icke lov att skjuta om det icke är fara för eget liv, vi följer svenska regler, sammanfattar Hovard Andresen.

CELEBERT BESÖK

Den norska hemvärnschefen Bernt Iver Ferdinand Brovold var mycket nöjd med besöket och övningen.

– Vi har fått ett nästan kungligt mottagande och det är väldigt berikande att få vara med i en sådan här övning. Ibland blir det för mycket för polisen och då måste hemvärnet hjälpa till.

Han framhåller att det är viktigt att hemvärnet visar upp sig och inte bara övar utanför bebyggelse.

– Vi ska värna om människor. De som är med är frivilliga och speciellt intresserade. Hemvärnet i Norge, Sverige och Dan-

mark är som en stor familj, baserad på frivillighet och en speciell anda. Vi klarar inte av att kompensera folk ekonomiskt. Vi representerar försvarsviljan och känslan för landet, säger Brovold.

Längs en trafikerad väg stöter vi på en patrull från Livgrenadjärgruppen som undersöker en pipeline för att se om det finns några sprängladdningar eller skadegörelse.

– Övningen har varit givande, det är lite svårt att kommunicera med danskarna men vi har sett hur de upprättat en fordonskontrollplats, säger soldaten Niklas Ljung och berättar att den danska gruppen blivit underställda deras pluton.

– De är en helt vanlig skyttegrupp i plutonen. Danskarna tänker annorlunda även om deras fordonskontrollplats ser likadan ut, konstaterar hans plutonchef Alex Klanfar.

OROLIGHETER BRYTER UT

Insatsplutonen från Boden råkade ut för bråkiga demonstranter, eftersom några av dem korsade avspärningarna tillkallades militärpolis som avlägsnade dem från platsen.

De norska militärpoliserna Stig Mikkeltorg och Espen Olsen bistår det svenska insatskompaniet. Till skillnad från i Sverige finns det militärpoliser i hemvärnet och de har rätt att gripa personer på militära områden.

– Vi åker runt och hjälper till när de gjort ett omhändertagande eller beslag, berättar de medan de stugar in demonstranter i bilen.

Norrlänningarnas hundpatrull hade dessutom tagit en sabotör med tång och sprängladdning som försökte ta sig in på området. Stf plutonchefen Fredrik Lindahl hade det svettigt men verkade trivas trots alla oroligheter och bråkiga demonstranter.

– Det är jätteroligt, det finns många erfarenheter vi kan dela med oss till varandra.

SKANDINAVISK PLUTON

De utländska gästerna fick bland annat se en pluton sammansatt av svenska, norska och danska grupper framrycka genom terrängen och gripa några figuranter som tagit sig in i ett berggrum på området. På plats var även Sveriges överbefälhavare Håkan Syrén.

– Norrmän och svenskar samarbetar re-

”Vi åker runt och hjälper till när de gjort ett omhändertagande eller beslag.”

De norska militärpoliserna Stig Mikkeltorg och Espen Olsen hjälpte till att avtransportera bråkiga demonstranter.

dan inom en rad andra militära områden. Det är ett sätt att bygga broar och visa att hemvärnet inte bara är till för nationen. Många i hemvärnet kommer att tjänstgöra i utlandsstyrkan, säger Håkan Syrén.

– Hade någon sagt till mig för fyra år sedan att en hemvärnspluton från Norrland skulle öva i Göteborg tillsammans med norska och danska hemvärnet skulle jag inte trott på det. Vi tar stora steg framåt genom att koppla samman det nationella med det internationella, var några av hans åsikter.

För att kunna kontrollera hamnen från vattnet användes stridsbåtar som även hjälpte till att transportera trupperna. Christoffer Holmström har varit med sedan Stridsbåt 90 H infördes hos Elfsborgsgruppen för runt två år sedan. Tillsammans med kollegan Joakim Hallgren var han glad att få användning för de kunskaper han fick i värnplikten.

– Vi trivs jättebra, de flesta av stridsbåtförarna kommer från Amf 4 och känner varandra sedan tidigare. Vi tar mycket eget ansvar, säger Joakim Hallgren

– Ja, och befälen som styr övningen har bra koll på vår verksamhet, säger Christoffer Holmström

PÅ AVENYN

På lördagen var det dags för de mer publika delarna i insatsövningen. Medan en av plutonerna framryckte längs Avenyn land-

sattes fler grupper på Stenpiren i centrala Göteborg. Målet var Gustav Adolfs torg där de olika avtalsorganisationerna hade satt upp rekryteringstålt.

Jörgen Karlsson, kårchef i FMCK i Göteborg har inte själv varit med på övningen utan bistod vid rekryteringen.

– Jag har hört att ordonnanserna skött sig jättebra och fått mycket att göra, det är inte lätt att få fram ett helt kompani, säger Jörgen Karlsson medan vi hör mullret av annalkande motorcyklar.

– Vi har fått vara med i ett tidigt skede i planeringen och har verkligen känt oss önskade. Vi har bland annat haft trafik-tjänst, alla som varit med är utbildade trafikposter, men även persontransporter i hamnen säger gruppchefen Martin Törnqvist när han och de andra ordonnanserna ledsagat trupperna till torget.

Plutonen från Skaraborgsgruppen visade bland annat hur man upprättar en fordonskontrollplats, genomsöker hus och framrycker längs gata.

– Annars är det mest att visa upp oss och se snygga ut skämtar stf plutonchefen Fredrick Gustafsson.

Båda han och hans plutonchef ger övningen ett gott betyg, även om det alltid finns saker att förbättra.

– Det är en stor övning och de har löst det praktiska bra. Det vore bra om vi hemvärnsbefäl fått samverka tidigare så vi haft fler möjligheter att påverka och komma in i spelet. Det är viktigt att låta oss ta beslut utan att blågul styr, vi ska ju inte ge en tillrättalagd bild utan visa vårt eget agerande, säger plutonchefen Anders Vauhkonen.

SVÅRARE PÅ VATTEN

Hans hundförare Mats Andersson med hunden Harley har varit färdigutbildade i ett år. Även om Harley är hans första hund har Mats själv varit med i hemvärnet i 15 år.

– Samövningen med norrmännen var väldigt givande. Vi har egentligen samma tillvägagångssätt men man lär sig alltid något nytt, det är mycket smådetaljer. Vi har kört miljöträning i hamnen, patrullslinga och genomsök av båt och vindmarkering från båt. Det var en ny erfarenhet för både mig och hunden men det gick förvånansvärt bra, det var lite svårare att se markeringarna på en båt, säger Mats Andersson.

Nästa år är det Malmöborna som får se hemvärnet göra en insats. Men då med helt andra insatsplutoner. □

En vanlig Lindström brukar Anders Lindström anspråkslöst säga om sig själv. Så här kommer vi ihåg honom från hans tid som rikshemvärnschef.

En vanlig Lindström i toppen

En före detta rikshemvärnschef blir nu högste chef för militära insatser både i Sverige och när svenska förband deltar i FN- och EU-operationer eller samverkar med Nato. Som Försvarsmaktens insatschef är Anders Lindström direkt underställd ÖB.

TEXT: ULF IVARSSON FOTO: ANDERS KÄMPE

■ Fråga honom vem som är hemvärnsbataljonschefens chef, säger en skeptisk före detta chef i militärdistriktsorganisationen när han hör att tidningen ska intervjua Anders Lindström.

Det är en omvitnat charmig general i mjuka, gröna och oförskämt bekväma utlandskängor – "världen är inte rättvis" – som tar emot i chefsrummet på Lidingövägen. Utsikten är vidsträckt över hustaken på Norrmalm i Stockholm. Passar bra

när han nu ska lyfta blicken från att genomföra dagens operationer till att inrikta framtida. På agendan blir det mer av nordiskt samarbete och utvecklingen runt Östersjön än färgen på ökenuniformer och logistikproblem i väglöst land.

Ett par telefonssamtal från ÖB krävdes innan Anders Lindström åtog sig hemvärvet. Steget från sex månader i "US Center of Command" i Florida till jordnära hemvärvet var långt. För ovanlighetens skull

"Jag ångrar mig absolut inte. Jag tog stafettpinnen och startade processen."

hade rikshemvärnsrådet utnyttjat sin vetorätt och sagt nej till en annan kandidat. En grannliga uppgift var att genomföra den omorganisation som företrädaren Mats Welff låtit utreda, "Hemvärvet efter 2004".

GJORDE ETT VÄGVAL

– Jag ångrar mig absolut inte. Jag tog stafettpinnen och startade processen. Vi var tvingade att göra ett vägval för hemvärvet, i stort sett lämna konceptet hembygds försvar och anpassa oss till försvarets nya inriktning.

Detta spädde på raset i organisationsstyrkan som pågått sedan slutet av 1990-talet. Men inte nog med det. Anders Lindström utredde också en framtid utan militärdistrikten, som fungerat som en primus motor för hemvärvet. Sju MD-grupper strök också med i beslutet. Utbildningsförbanden tog över och de 22 MD-gruppcheferna fick vackert lämna ifrån sig ansvaret för ledning av insatser och civil samverkan.

Många tvivlare saknade det gamla trygga hemvärvet, men i försvarsbeslutet 2004 beställde riksdagen 60 hvbataljoner och 30 000 soldater, varav hälften med "särskild förmåga".

– Det blev ett mer användbart hemvärn med insatsplutoner och insatskompanier, färre bataljoner och välutbildade soldater som kan lösa svårare uppgifter. Hembygdsförsvaret är inte längre dimensionerande. Jag har också ett intryck av att ledningen av insatser nu fungerar minst lika bra om inte bättre efter en del missförstånd i början.

ETT BISPÅR KRÄVS

Anders Lindström är dock orolig för hur vi ska bemanna förbanden när så få värnpliktiga kallas in. Han satte själv punkt för den gamla tremånadersutbildningen. Här har verkligheten hunnit ifatt.

– Om vi skulle se tecken på en förändring i närområdet är det inte bra om hemvärvet dött ut i 80 procent av Sverige. Därför krävs ett bispår in för de som är äldre och inte gjort värnplikten, alltså något i stil

med den danska modellen, där man själva gör soldater av intresserade frivilliga.

I Sverige har det i modern tid aldrig varit så ont om soldater som nu. Försvarsmakten skulle få stora problem utan hemvärnspersonal med särskilda beredskapskontrakt och ett antal beredskapstroppar ur hemvärdet runt om i landet. Hela beredskapssystemet ses för närvarande över och hemvärdet är enligt Anders Lindström en central del i detta. Han önskar sig ett tydligare lagstöd för att ta in hemvärnssoldater. Arbetsgivare är i dag till exempel inte tvingade att släppa sina anställda fast de skrivit på avtalet.

I ett försämrat omvärldsläge är det nödvändigt att ha hemvärnsförband som snabbt kan gruppera vid anläggningar som behövs för mobiliseringen. Arvet av listor från militärdistriktet går igenom och arbetet skulle ha varit färdigt 2007 men är försenat. Militära objekt är högst prioriterade.

– Det är i grunden en civil sak att bevara till exempel en kraftverksdam. Först vid ett förhöjt hot kan vi samverka med polis och andra civila myndigheter, säger Anders Lindström.

TRE HUSSAR

Hur var det nu med hemvärnsbataljonschefen. Vem är han DUC (direkt underställd chef) till?

Jo, han har faktiskt tre hussar. Förbandschefen (regementschefen) och hans utbildningsgruppchefer när det gäller utbildningen. Rikshemvärnschefen ifråga om direktiv och riktlinjer för hur förbandet ska rekryteras, organiseras, övas och utvecklas. Chefen för arméns taktiska stab så snart det är insatser på gång.

Lätt förvirrande för en fritidsmilitär. Och hur är det, får bataljonschefen ta initiativ till samverkan med sina lokala myndigheter?

– Nätverk är bra, men det är operativa enheten med sina saksamkontor som har ansvaret, främst gentemot länsstyrelserna.

Näst högst i den militära hierarkin sitter Anders Lindström och vet precis vad han har för förmågor att spela med:

– Jag har haft tur som varit på arbetsplatser där jag mött engagerade människor. Jag har behov av att vara med där det händer, känna lukter, uppleva känslor och se ansiktsuttryck. □

Frivorg har hjärtat i halsgropen

Om frivilligheten skattas lika högt i statsbudgeten som i den politiska retoriken hade frivilligorganisationerna ingen anledning till oro. Verkligheten är en annan. Högtidstalen går inte ihop med den nedåtgående trenden.

■ I riksdagen har detta runnit igenom utan att egentligen ha diskuterats, sa Peter Lagerblad från flygvapenfrivilliga under ett seminarium i riksdagshuset 24 oktober. Han syftade på nedskurna uppdrag från försvarsmakten.

Mötet kom till på initiativ av socialdemokraternas gruppleddare i försvarsutskottet Åsa Lindestam. Hon fick idén under ett besök hos hemvärdet i Tornedalen i våras.

– Det här är veterligen första gången frivilligorganisationerna samlas i riksdagen på inbjudan av oss politiker. En del av er är bra på lobbying, andra har vi inte sett förut, sa Åsa Lindestam som gärna åker ut och tittar på verksamhet.

Flera av toppnamnen i frivilligorganisationerna vittnade om den osäkerhet som spritt sig. Vad vill försvarsmakten och politikerna med frivilligheten på försvarsområdet? Vilken roll kan organisationerna spela för att skapa ett säkrare samhälle i framtiden?

BOLLAR MELLAN VARANDRA

– Vi lever med hjärtat i halsgropen. Vi befinner oss i ett slags moment 22. Försvarsmakten och försvarsdepartementet bollar mellan varandra vem som ska ge oss vägledning när det gäller organisation och uppgifter, sa Leif Tyrén, generalsekreterare i Försvarsutbildarna.

Otåligheten växer i organisationerna. Peter Lagerblad:

– Det känns som att det är hög tid att sätta frivilligorganisationerna på kartan

Frivilligorganisationerna vill ha tydligare styrning.
FOTO: ANDERS KÄMPE

igen. Det är ytterst en politisk fråga hur man ser på oss.

Peter Lagerblad befarar att organisationerna kanske håller på att försvinna och därför kom konferensen i rätt tid.

– När riksdagen drog ner organisationsstödet 2006 slog det mot framförallt våra planer på ungdomsutbildning, som vi vill starta tillsammans med FMCK. Det är dags att vakna, ta vara på den unika vilja som finns hos svenska folket till frivilliga insatser, sa riksbilårchef Reidun Eklöv.

Organisationerna anpassar sig till knappheten, drar ner på sina centrala kanslier och tar i en del fall bort antingen regionala eller lokala nivåer.

– Fortsätter detta dör vi sotdöden, sa generalsekreterare Anders Berndtsson, Frivilliga motorcykelkåren.

INGET FRIBREV

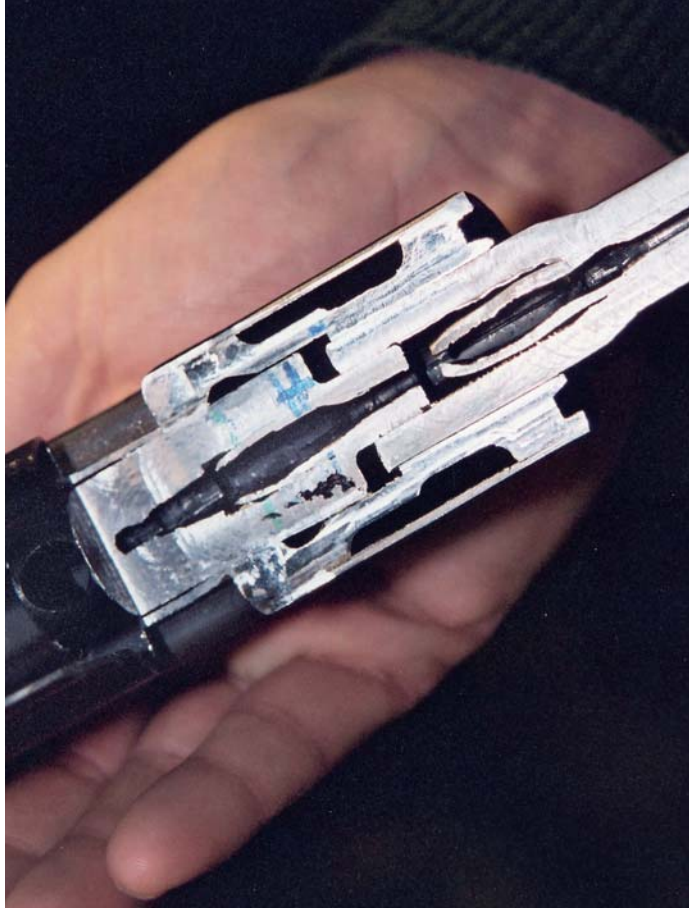
På sin tid gav försvarsminister Tage G Petersson fribrev för frivilligorganisationerna. Något sådant är det ingen som tror på längre. Åsa Lindestam och hennes riksdagskollega Inger Jarl Beck lovade dock att ta upp frågorna i riksdagen och tala med försvarsministern om ändringar i frivilligförordningen. Detta regelverk står enligt flera av talarna kvar med ena foten i invasionsförsvaret.

Civilförsvarsförbundets generalsekreterare Anders M Johansson vill att det skrivs in att myndigheterna ska söka lösningar på kriser i samarbete med frivilligorganisationerna.

Största kunden, rikshemvärnschefen Roland Ekenberg bröt lite mot det allmänna samförståndet:

– Jag är nöjd med kvaliteten men jag får alldeles för lite personal från er. Är jag en sämre kund än någon annan, är hemvärdet inte fint nog? Frågan förblev obesvarad.

TEXT: ULF IVARSSON

Vapenlåset gör vapnet obrukbart.

Hemvärnet har alltid kännetecknas för sin förmåga till snabb insats.

Starka känslor i Tornedalen mot nya vapenförvaringen

I Tornedalen är förtroendet i botten på sina håll och många har talat om att sluta. Det är framförallt insamlingen av nycklar som utlöst kritiken.

Söderut tycks man lättare kunna leva med de nya bestämmelserna för vapenförvaring. Utbildningsgrupperna runt om i landet har löst det på olika sätt.

TEXT: RICHARD KJAERGAARD FOTO: ULF IVARSSON

■ Många tycker att beslutet är överdrivet med tanke på hur lite incidenter och tillbud med hemvärnsvapen som har skett genom åren i relation till antalet som funnits ute.

– Folk har i några enstaka fall lämnat in utrustningen och slutat i hemvärnet på grund av sin egen uppfattning om att försvarsmakten inte skulle ha något förtroende längre för den enskilda soldaten i vapenförvaringsfrågan, säger Niklas Westberg, kompanichef vid Övertorneå Södra kompani.

Inom Pajala-Gällivare insatspluton har det varit en het debatt om samma ämne. Från början var det tänkt att plutonerna inom Lapplandsjägargruppen skulle häm-

ta sina nycklar i Kiruna, 18 mil bort.

– I min grupp har flertalet pratat om att lämna in utrustningen för gott. Det var lite spiken i kistan för oss, många har fått bristande förtroende för försvarsmakten. Först dåliga ersättningar och nu detta, säger gruppchefen Hans Erik Aro.

Norrbottnegruppens chef Harry Thornéus anser att systemet fungerar bra i hans område som liknar Lapplandsjägargruppens med stora avstånd.

– Centralt förvarar vi bara understödsvapen och vapen från soldater vars bostad inte godkänts, det är avstånden i vårt område som har lett till vår variant av lösning.

Skulle vi centralförvara alla vapen skulle vi inte kunna genomföra bra övningar, va-

penhanteringen inför skulle ta för lång tid, säger Harry Thornéus.

I Halland tar soldaterna med sig nycklarna till bostaden efter inläsning av sina vapen.

– Då undviker vi att deras vapnen förväxlas på övningarna. Det är en klar fördel att samordna både förvaring av vapen och alla övningar från LV6 säger Carsten Ringleb, säkerhetsansvarig på Hallandsgruppen.

Cheferna för de två halländska bataljerna Nord och Syd, Kjell-Anders Johansson och Kay Rönn anser inte att systemet som Hallandsgruppen valt är dåligt.

Frågan har dessutom förankrats på flera nivåer i Halland.

– Beslutet om centralförvaring har vi tagit upp demokratiskt, än så länge har det funkat bra även för Kungsbackaborna som bor tretton mil från sin vapenkassun.

OLIKA LÖSNINGAR

Just nu är det kriminella element som står för den största hotbilden mot våra vapenförvaringsplatser och de hindras effektivt genom att vi löser vapenfrågan som nu, säger Kjell Anders Johansson, med tillägget att man även är beredd att diskutera ändringar om det inte skulle fungera praktiskt.

Han får medhåll av gruppchefen Simon Lindkvist vid Varbergs insatspluton som tycker att det är betryggande att hans vapen är inlåst. Det enda krångliga är när man ska använda vapnen vid lokal rekrytering eller vid övningar på hemmaplan, vilket inte sker så ofta längre då nio av tio övningar hålls i Halmstad.

Ungefär samma förhållanden råder vid Norra Smålandsgruppen med skillnaden att respektive bataljon är ansvarig. Centralförvaring, men ändå inom räckhåll för en god beredskap och möjligheter till övningar i bataljonsområdet utan allt för långa transporter.

Inom Örebro- och Värmlandsgruppen har man valt olika lösningar.

– Det glest befolkade norra Värmland kan inte jämföras geografiskt med tätorten Örebro, därför har vi gjort på lite olika sätt för att kunna öva så effektivt som möjligt, säger chefen Anders Domhagen.

Vid Södertörnsgruppen har man valt att låta den norra bataljonen förvara vapnen hemma medan den södra bataljonen har sina vapen centralt förvarande.

I Blekinge är det nästan uteslutande central förvaring som gäller då det än så länge finns gott om militära förband i närheten. □

Lapplandsjägargruppen: "Vi har funderat på att lämna in för gott".

(GRUPPCHEF HANS-ERIK ARO)

Västernorrlandsgruppen: "Många tycker det är besvärligt, och man verkar inte ha tänkt till på säkerheten kring nyckelhanteringen".

(PLUTONCHEF KARL HILLRING)

Fältjägargruppen: "Det funkar bra för min pluton här i Östersund, men i övriga Jämtland tycker man det är krångligt".

(PLUTONCHEF HANS BOBERG)

Södermanlandsgruppen: "Det är helt värdelöst att ha det hemma. Lika bra att ha vapnet inlåst i kassun."

(SOLDAT ERIK AULIN)

Skaraborgsgruppen: "Kassun är bra, jag önskar att alla vapen kunde låsas in, men det går inte i alla områden."

(KOMPAKIKVARTERMÄSTARE
ANDERS EDVINSSON)

Elfsborgsgruppen: "Det finns ingen mening med att ha vapen hemma, alla övningar utgår ändå från regementet här."

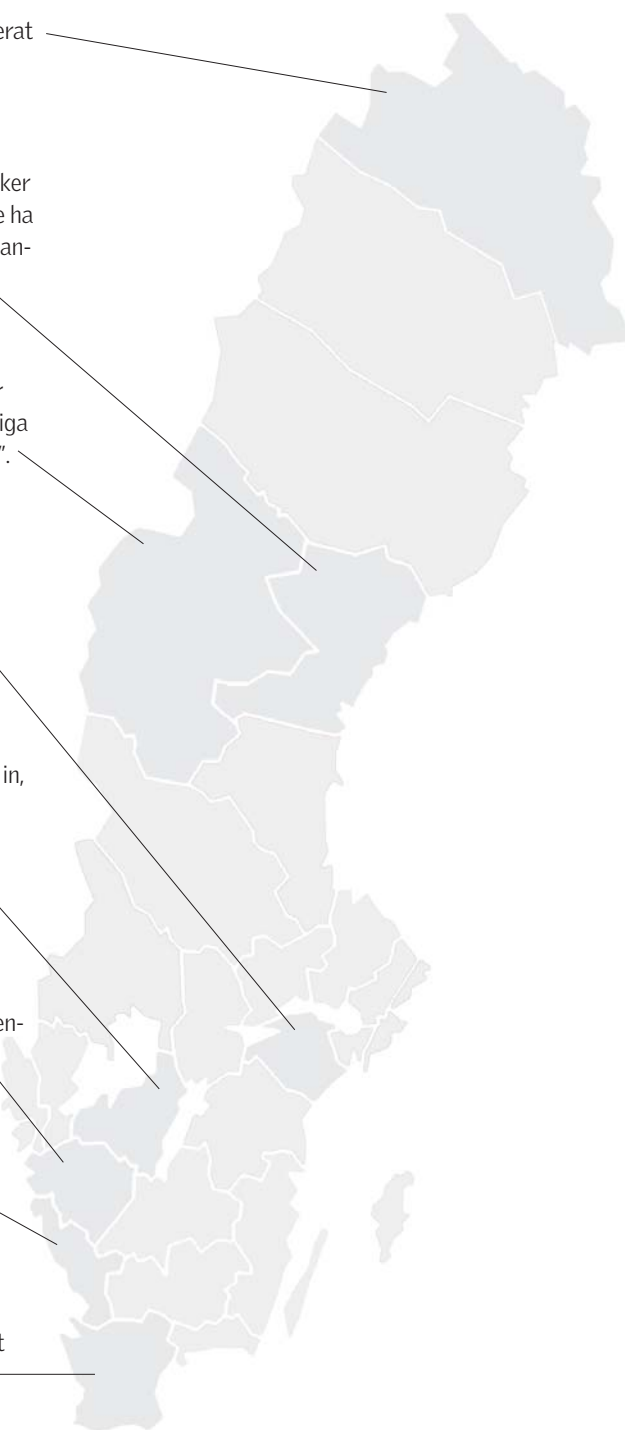
(STF GRUPPCHEF MIKAEL BASTENIUS)

Hallandsgruppen: "Centralförvaring är bra, jag slipper tänka på inbrott hemma".

(GRUPPCHEF SIMON LINDKVIST)

Skånska gruppen: "Hos oss funkar det bra, bataljonen har en egen kassun."

(FURIR/TERRÄNGBILSFÖRARE
LARS SÖDERBERG)

FAKTA 1

CENTRALFÖRVARING, NYCKELN HOS SOLDATEN

- Ta ut och lämna in/vårda tar längre tid.
- Ibland långt till kassunen.
- + Det är enbart du själv som har tillgång till ditt vapen.
- + Du slipper risken att bli bestulen på vapnet hemma.
- + Larm/bevakning.

CENTRALFÖRVARING, NYCKELN I KASSUNEN

- Vem tar ut ditt vapen?
- Vid inbrott kommer tjuven åt även lådan med nycklar.
- + Du slipper risken att bli bestulen på vapnet hemma.
- + Larm/bevakning.

VAPEN I BOSTADEN, NYCKEL HOS BEFÄL/KASSUN

- Det finns större risk för stöld.
- Du har ständigt ansvar för vapnet.
- + Lättare att genomföra lokala övningar.
- + Snabb beredskap.
- + Vapnet kan vårdas hemma till viss del.

FAKTA 2

- Utbildningsgrupperna har fått i uppgift att anpassa förvaringen utefter sitt områdes geografiska betingelser.
- Vid förvaring hemma så får soldaten inte längre ha nyckeln till sitt patronlås.
- Totalt cirka 20 000 hv-soldater har vapen i hemmet med lås.
- Befäl på lägst gruppchefs nivå får ansvara över nycklarna.
- Om antalet nycklar överstiger 30 stycken (plutonsnivå) så måste nycklarna finnas i kassun eller i ett säkerhetsskåp.

Allt på ett ställe. Här finns det mesta som behövs för att bedriva militär verksamhet, som serviceförråd, garage och samlingslokaler.

"Sveriges absolut bästa hemvärnsgård"

När Husie-anläggningen hotades av nedläggning grep några eldsjälar in och bildade en ideell förening. I höst firade Malmö Frivilligförsvarscentrum, MFFC, femårsjubileum.

TEXT: THERESE ÅKERSTEDT **FOTO:** ANDERS KÄMPE

■ Husie är en del av Lv 4:s gamla kasernområde, innan regementet flyttades till Ystad och senare lades ner. Här samsas frivilligorganisationer från hela Malmöområdet. Malmö Frivilligförsvarscentrum har tecknat ett kontrakt med försvarsmakten vilket innebär att de står för alla kostnader förutom underhåll av byggnader och mark.

– Alla organisationer som har försvarsanknytning har rätt att komma hit och använda lokalerna gratis. Det finns runt 5000

medlemmar i de olika organisationerna, säger Bengt Björklund som är intendent och jobbar två dagar i veckan för att sköta om anläggningen.

Ordföranden Bengt Runner har tidigare varit engagerad som befäl i hemvärnet men har slutat för att kunna lägga ner mer tid på föreningen.

– Kommunen och Försvarsmakten har varit väldigt hjälpsam, säger Bengt Runner när vi slår oss ner i samlingslokalen som de själva byggt om.

– Det mesta har vi gjort själva utom taket och elinstallationer, tillägger vice ordförande Nils Lundberg.

NYA REGLER

Ett gäng från Frivilliga automobilkåren, FAK, håller just på att avsluta sin fikapaus. Var fjortonde dag hålls en kurs för gamla medlemmar där man tar upp nya trafikregler och trafikvett. Men FAK använder även anläggningen för annan utbildning.

– Värnplikten är så kort så de hinner in-

te utbilda förare för alla fordon. FAK kör många tunga transporter åt försvarsmakten och P7, berättar Bengt Runner.

Förutom kontorslokaler åt de olika organisationerna finns lektionssalar, vårdlokaler, garage, ordersalar och förråd. Kapten Kenneth Olsen arbetar på Skånska gruppen men sitter liksom kollegan Jerker Andersson på Husie. De ansvarar för var sin av de två bataljonerna som har förråd och samlingslokaler på området.

– Alla jobbar för rörelsens bästa och organisationerna har en väldigt öppen dialog. Det här är Sveriges absolut bästa hemvärnsgård, de som kommer från andra grupper är väldigt imponerade. Här finns allt för att hålla igång två bataljoner, säger Kenneth Olsen och berättar att de brukar samarbeta med polisen och tullen som får använda anläggningen gratis.

Beredskapspolisen har även sitt förråd på området. Eftersom hemvärnet och de övriga organisationerna mest nyttjar lokalerna på helger och kvällar kommer de resten av samhället till godo på dagarna, utan någon kostnad.

– Det är klart att jag saknar att sitta på ett regemente ibland men anläggningen är för det här ändamålet helt fantastisk, det enda vi saknar är förläggning, säger Kenneth Olsen.

Även Jerker Andersson är positiv.

– Det är nästan optimala förutsättningar för hemvärnet och frivilligorganisationerna. Jag undrar om det finns någon motsvarighet i landet och man får inte förringa MFFC insats. Om det inte vore för dem skulle det inte finnas något här, säger Jerker Andersson.

ORDNING OCH REDA

I Skåne finns en ovanligt aktiv ungdomsverksamhet och de har liksom de övriga organisationerna egna samlingslokaler och förråd.

– Vi bedriver verksamhet för ungefär 300 ungdomar och vår målsättning är att nå invandrarungdomar. Ledarna är de sista riktiga entusiasterna och ser till att det är ordning och reda, säger Kenneth Olsen, som ska hålla i skyddsvaktutbildningen när den nya ungdomsutbildningen mot hemvärnet startar på försök nästa år.

Navet i hela verksamheten är serviceförrådet som har öppet två dagar i veckan, utan det skulle en massa tid gå åt till att åka fram och tillbaka till Revingehed. Förrådet uppfyller alla säkerhetskrav och all utläm-

Eldsjälar. Bengt Runner, Bengt Björklund och Nils Lundberg, Malmö Frivilligförsvarscentrum.

ning av ammunition sker via fack på helgerna. För övriga vapen finns kassunborgan i värmeförråd.

EFTERÄTTSTÄVLING

I storköket bredvid det som tidigare var värnpliktsmatsalen står Conny Andersson, som är chef för det militära kocklandslandslaget Team Cullinar och övervakar arbetet. När vi besöker köket håller tre värnpliktiga på att laga desserter. De har en begränsad tid på sig och de två som lyckas bäst får en ordinarie plats.

– Det är första gången vi har värnpliktiga i laget och vi ska iväg och tävla, säger Conny Andersson, som åker runt hela världen med kocklandslaget.

Varje år lagar Team Cullinar dessutom julbord till självkostnadspris för organisationerna i Husie.

På kvällen har en av ledningsplutonerna informationsmöte då de bland annat berättar för FAK om hemvärnets verksamhet.

– Vi har gjort ett avtal med hemvärnet och SKBR. De kan inte fylla befattningarna och har frågat oss. I dagsläget är sex intresserade att skriva på men vi vet inte riktigt vad det innebär än. I princip kan vi köra de flesta fordon och vi har folk som kan köra terrängbil, behövs det så utbildar vi, säger Anders Persson som är ordförande för FAK:a skånska samordningsråd som har 1200–1300 medlemmar.

Förarna fortsätter vara medlemmar i FAK som går in som stödorganisation.

– Hemvärnet kan bli ett bra komple-

ment för vår verksamhet och ett sätt att utveckla vår organisation. Jag tror att närheten här på Husie har bidragit till samarbetet mellan organisationerna eftersom man träffas och diskuterar.

I byggnaden där hemvärnsförbanden har sina kontor är det aktiviteter även på vardagskvällar. Johan Olsson och Mikael Persson som är stf kompanichefer på 42:a respektive 41:a kompaniet sitter och diskuterar inför den kommande förbandsövningen. Fast de har många vakanser efter att ha rensat ut alla nollor så kör de förbandsövningar inom kompanis ram, även om plutonerna är små. Men de tycker det ser ljust ut.

– Bataljonen har två fulla insatsplutoner och en tredje är på gång. Det känns som det blivit ett uppsving i rekryteringen och det är fler på väg in än de som slutar. De som gör värnplikten i dag är mer motiverade och vi har ökat samarbetet med P7. Officerarna har fått en mycket mer positiv syn på hemvärnet och vi har fått öva med grundutbildningsförbanden, säger Mikael Persson.

De är liksom Dan Andersson, kvartermästaren på 42:a kompaniet, nöjda med övningsförutsättningarna.

– Logistiskt sett så är Husie ypperligt, vi startar och slutar alla övningar här och serviceförrådet betyder mycket. Annars skulle man vara tvungen att köra till Revingehed under sin egen arbetstid för att byta och hämta materiel, säger Dan Andersson. □

Skärpning chefer

Dags att välja chefer som vill arbeta för att utveckla hemvärnet. Byt ut gamla befäl som inte klarar av att se att det är nya tider.

■ **HEMVÄRNET VILL LEVA** och verka i en modern tid och miljö men på samma sätt som de alltid har gjort, förutom att de har mindre personal. Det fungerar inte! Hemvärnet måste modernisera sitt tänkande på alla nivåer, inte bara stridsmässigt utan överhuvudtaget. De gamla stammisarna som i dagsläget sitter som chefer måste bort och det måste in fler människor som har en modern syn på allt, både hur samhället fungerar och de troligaste scenarion vi kommer att verka i och därmed kan utveckla organisation till att klara detta.

En större del av de som ska

sitta i ledningen för hemvärnet, oavsett nivå, bör komma från det moderna arbetslivet eftersom de därmed har en bättre förståelse för hur det ser ut i samhället i dag arbetsmässigt och socialt. Gamla lednings- och styrsätt inom hemvärnet fungerar lika dåligt som vår radiokommunikation, det måste in ett nytt tänk (och ny radioutrustning) i hemvärnet för att vi ska kunna utvecklas till en väl fungerande och modern organisation.

DET ÄR DAGS att börja byta ut de stamanställda befäl som i dagsläget sitter som chefer på bataljo-

ner och andra nivåer i väntan på sin pension. Dessa stammisar har inget intresse av att utveckla verksamheten, utan vill bara låta allt flyta på som vanligt för att få tiden fram till sin pension att gå så enkelt och smärtfritt som möjligt. Dessa stammisar är de som utser chefer under sig som de kan styra på ett enkelt sätt. De skyggar för de befäl under dem som vågar säga vad de tycker och tänker och som vill föra organisationen framåt, dessa befäl skulle ju kunna börja ställa krav och det skulle ju innebära även att de själva måste engagera sig.

Jag tror tyvärr inte att det är många av hemvärnets högre chefer, som har klarat av att förstå att det inte går att leda ett modernt hemvärnsförband baserat på frivillighet på det sätt som det styrdes för bara 10–15 år sedan – men det är så de styr det i alla fall. Om detta beror på dessa chefers rädsla för att förlora sina positioner eller rädsla för en utveckling de inte förstår sig på kan jag inte svara på men det måste till ändringar för att hemvärnet inte ska gå förlorat på eget grepp.

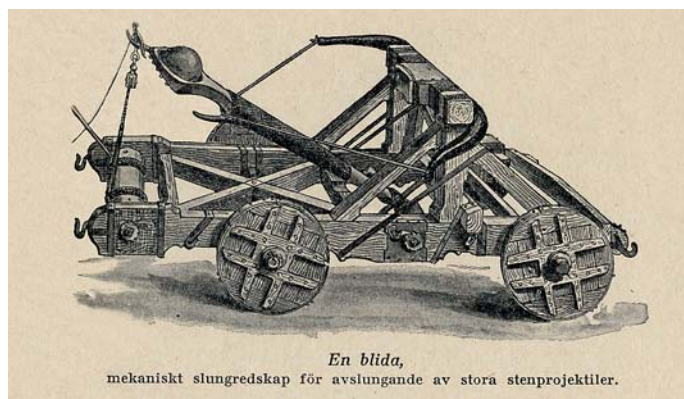
PATRIK PERSSON

Förbättra ak 4:an i stället

Jag anser att ak 4 är ett vapen som kan utvecklas vidare och bli mer ergonomiskt för soldaten för en billig peng. Kalibern 7,62 har mer framtid än 5,56 enligt min åsikt.

■ **AK 5 C/D** är visserligen ett bättre vapen rent ergonomiskt och har större magasin kapacitet jämfört med ak 4B – dock tycker jag att kalibern är för klen. Utvecklingen av kroppsskyddet samt erfarenheterna från USAs krig i Irak och Afghanistan har för mig visat att kalibern 5,56 x 45 är för klen.

AK 5 BORDE i så fall pipas om till 6,5mm men jag tvivlar på att det går att utföra utan att helt bygga om vapnet. En ak 4 tror jag däremot kan pipas om från 7,62 till 6,5mm med syfte att kunna utöka magasin kapaciteten från 20 skott till 30 skott med mindre totalvikt.

En blida, mekaniskt slungredskap för avslungande av stora stenprojektiler.

Det enda som behövs för utveckla ak 4B är att ett annat handskydd med skenor, ett främre grepp och en något mer ergonomisk kolv. Dessa saker finns redan att köpa in från hyllan.

Annan rem än tilldelad är ett annat önskemål från min sida för att öka ergonomin. Tar man dessutom fram ett 30-skotts 7,62 magasin till ak 4 så finns det sen inga fler fördelar med

ak 5-systemet mer än vikten.

På internet har jag hittat en rad olika exempel: Bättre vapenrem, två olika modeller handskydd med skenor, ett förslag på främre grepp som även är bipod, en kortare fast kolv och en bättre kolv för soldater med rollen som skarpskytt.

AVSLUTNINGSVIS rekommenderar jag att hemvärnet utvecklar detta och sköter hela projektet själv utan inblandning av FMV, FM-Log. Detta för att slippa ineffektiv byråkrati, få effektivare resurser samt att anskaffningstiden efter ett beslut minimeras.

TOMAS FREDRIKSSON

ILLUSTRATIONERNA ÄR HÄMTADE UR "SVERIGES HISTORIA – FRÅN ÄLDSTA TIDER TILL VÅRA DAGAR FÖR SVENSKA FOLKET" AV OTTO SJÖGREN, 1938.

DEBATTREGLER

Många vill vara med på Läsarnas forum. Skriv därför kort, högst 3 000 tecken, och koncentrera dig till ett ämne i taget. Redaktionen förbehåller sig rätten att redigera (korta) insända bidrag. Anonyma insändare accepteras bara i undantagsfall. Redaktionen måste dock alltid ha namn och adress. Ange om du önskar placering i nättidningen eller papperstidningen.

Adress: **Tidningen Hemvärnet, Debatt, 107 85 Stockholm**

Följ debatten på nätet: www.tidningnhemvarnet.se

Avbryt försöken med hemvärnsvecka

Vi jublade när den första informationen om hemvärnsvecka kom. Äntligen skulle vi få möjlighet att samla förbandet under många dagar.

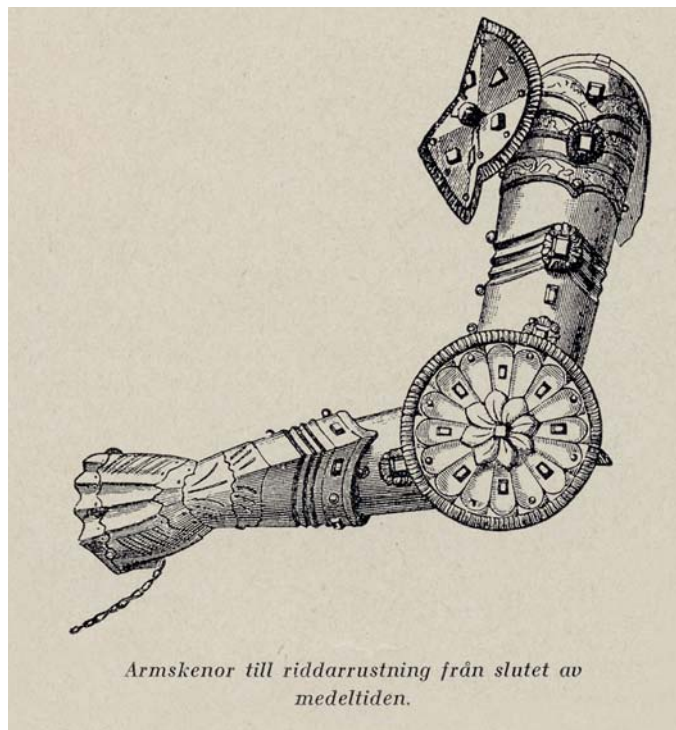
■ **NÄR BESTÄMMELSENA** kom förbyttes glädjen i besvikelse och frustration, ett tandlöst instrument visades fram. Inga framgångsfaktorer kunde redovisas, varken piska eller morötter. Rikshemvärnschefens vision om 85 procents närvaro befarade vi ligga ljusår från verkligheten. Nu genomförda försök bekräftade våra farhågor och avskräcker från fortsatt genomförande.

De hitintills uppvisade resultaten är ingen överraskning för de som varit med ett tag. För att få god uppslutning till en övning är det ett antal faktorer som måste elimineras. Det är kraven från familjen, den ekonomiska verkligheten samt kraven från arbetsgivaren. När dessa krav är övervunna kan det egna intresset få ta överhanden och trots en viss rädsla för eventuella provningar under övningar, man vill ju inte göra bort sig, kan man bestämma sig för att närvara.

För mig är det klart att hemvärdet är efterfrågat och nödvändigt. Staten och kommunerna är våra kunder för att uttrycka sig på affärsspråk. Det innebär att de tjänster vi kan tillhandahålla skall betalas. Den som ställer upp i syfte att förbereda sig eller för att genomföra dessa uppgifter skall inte förlora ekonomiskt på detta, snarare belönas. Det är i mitt tycke ett oetiskt sätt att agera då man framhårdar att försöken med hemvärnsvecka skall fortsätta inom ramen för nuvarande bestämmelser för ersättningar.

AV IDEALISM kommer ett fåtal fortfarande att ställa upp, trots ekonomisk förlust eller förlust av semesterdagar, men den som tror att huvuddelen av förbanden ställer upp på detta lever inte i samma verklighet som vi andra.

Fortsatta försök under 2008 kommer inte att ge några svar som inte redan är kända. Fortsatta försök innebär att resurserna inte används på ett kostnads-

Armskenor till riddarrustning från slutet av medeltiden.

effektivt sätt. Därför bör metodförsöken enligt min uppfattning omedelbart avbrytas.

I avvaktan på en lag om pliktig närvaro och full kostnadstäckning kan andra sätt att genomföra kostnadseffektiv verksamhet leda till framgång:

- Skapa förbandsanda, upprätthåll personlig kontakt med så många du kan inom ditt förband, öva tillsammans två ordentliga dagsövningar på våren samt två dagsövningar på hösten, en av dessa övningar bör vara en förbandsövning över en eller två nätter.

- Planera dina övningar tillsammans med dina medarbetare, tillämpa KFÖ-metodiken genom att starta planeringen med kompaniledningen och plutoncheferna, därefter gruppcheferna och därefter förbandet.

Inom Kalmar- och Kronobergsgruppen planerar vi på följande sätt: Planeringsövning 1–4, förbandsövning samt uppföljning/utvärdering. Planeringsövningarna bör omfatta analys av uppgiften, fördelning av uppgifter, materielbeställningar, orderskrivning, skrivan-

de av övnings-PM, rek och muntlig stridsövning med befäl. Planeringsövningarna behöver inte genomföras vid fyra tillfällen, några kan slås samman, några kan genomföras kvällstid, några någon helg.

- Förbandsövning genomförs över helgen. Välj ut fyra helger under året och behåll samma veckonummer år efter år, skapa en rutin att just den helgen i det kvartalet är det hemvärnsövning.
- Genomför en ordentlig utvärdering, visa att du och dina medarbetare klarar av att ta emot kritik, visa att ni kommer tillbaka

ka och gör en bättre insats nästa gång.

På min önskelista över nödvändiga åtgärder, utöver ovan angivna önskemål, finns ett antal men jag nöjer mig med att ta upp den i mitt tycke viktigaste.

- Höj kraven för kontraktsuppfyllnad. Med dagens ökande krav på färdigheter anser jag det vara ett minimum med 30 timmars närvaro för soldaterna och 50 timmar för befäl med nuvarande 40-timmarskrav. Men detta måste kopplas till en rejäl ersättning för kontraktsuppfyllnad. Den hemvärnssoldat som fullgör sitt kontrakt bör ha en skattefri premie om 3 000 kronor och befälet omkring 5 000–6 000 kronor. Kraven på övriga befäl avseende tidskrav och ersättningar kan med anledning av detta behöva revideras.

Allt detta kostar förstås pengar men om hemvärdet är efterfrågat och nödvändigt måste den försvarsmakt som har råd med JAS och NBG också ha råd med det hemvärn jag skisserar.

Det är hög tid att denna satsning genomförs om vi skall ha något hemvärn kvar. För inte så länge sedan resonerade vi om 125 000 man i hemvärdet, sedan 90 000, nu är vi glada om vi kan stabilisera siffran ovanför 30 000-strecket. Den enskildes ekonomi har avsevärt större betydelse än vad en del av våra beslutsfattare vill erkänna.

GÖRAN MAGNUSSON

Låt våra instruktörer utbilda vpl

- **DET ÄR BRIST** på instruktörer på utbildningsförbanden. Vår för inte använda hemvärnets instruktörer och chefer till att utbilda värnpliktiga?

Det är märkligt att regementena inte använder sig av denna resurs, när det råder brist på instruktörer på förbanden. I stället så ändrar man inskrivningen för många förväntansfulla ungdomar

och sänder hem dem. Det är verkligen att inte utnyttja sina resurser till fullo.

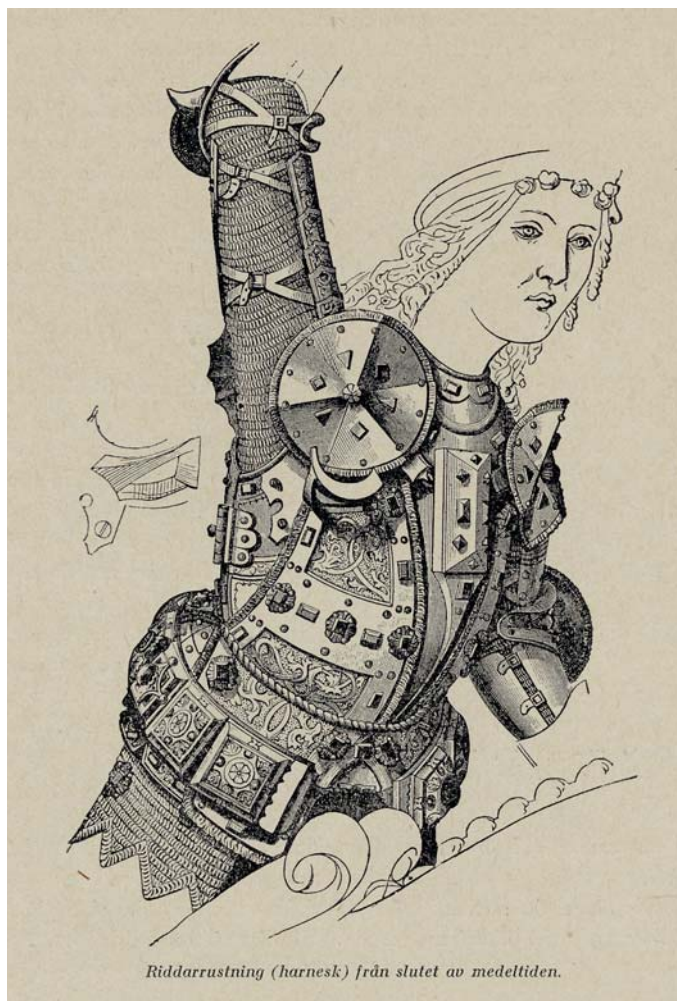
Både NBG, utlandsstyrkan och hemvärdet behöver värnpliktsutbildade soldater. Så varför inte kalla in alla som ska göra värnplikt och använda sig av resurserna som finns inom hemvärdet?

JOHAN SJÖBERG

Hemvärnets toppstyrning

■ **RIKSHEMVÄRNSCHEFERNA** passerar revy. Den ena efter den andra. Med stor övertygelse och obefintlig ödmjukhet försöker de, var och en på sitt sätt, sätta sina spår i hemvärnets historia. Hemvärdet blöder och det är vårt fel. Inte för att vi inte delar Roland Ekenbergs sanningar utan för att vi är för få som ids protestera mot den auktoritära och otidsenliga ledningen av hemvärdet – från toppen ner till bataljonsnivå.

TIDNINGEN HEMVÄRNET är mycket bra och bör fortsätta att vara fristående från rikshemvärnsavdelningen som däremot är sorgligt dålig på att redovisa hemvärnets verksamhet. Årsredovisningen som borde vara vårt viktigaste dokument kunde kanske duga åt en mindre frimärksklubb. (Här avses de för 2005 och tidigare. Den för 2006 har vi inte fått). Det verkar saknas en central analysfunktion och idé om vad som är viktigt att lyfta fram. En konstruktiv strategi ser också ut att saknas för hur man ska bemöta massmedia då någon olycka eller något annat negativt händer, som när hemvärnsmannen i Täby sköt skarpt i 7 minuter en söndagsmorgon förra sommaren och sårade en kvinna i benet av misstag – det var en rikoschett som träffade henne. På rikshemvärnsstaben är man enligt uppgift skräckslagen inför sådana händelser och då blir besluten också därefter. De nya vapen-

Riddarrustning (harnesk) från slutet av medeltiden.

hanteringsbestämmelserna är inte grundade i verkliga förhållanden utan snarare föranledda av ett massmediadrev. Dessa bestämmelser är en slags kollektiv bestraffning och ett misstroende mot de enskilda soldaterna som skadar hemvärdet.

Ersättningen till de meniga är en nyckelfråga för vår verksam-

het. Vi delar inte uppfattningen att ekonomiska incitament inte spelar någon roll. Detta är en orimlig slutsats av den lilla undersökning som gjorts av varför en del är så kallade nollor. I samhället i övrigt verkar enigheten stor om vikten av rätt ekonomiska incitament. För några år sedan höjdes ersättningen till be-

fälen, vilket nog i sig var motiverat. Ersättningshöjning till de meniga har man inte råd med tycker de i rikshemvärnsrådet. I den här frågan är de lika dåligt representativa som om alla fackliga representanter utgjordes av chefer. De finns inte heller någon vidare logik i att vi befäl som är mera motiverade och frivilligt engagerade fler timmar ska ha mer än tio gånger så hög ekonomisk premie som de meniga. Varför skulle vi ha det egentligen? Om premien spelar roll för oss så borde man erkänna att den gör det även för meniga. För vår del så är premien mest viktig för att inför familjen motivera att man är borta då och då.

NÄR VI I JANUARI bad rikshemvärnsavdelningen informationschef Sune Ullestad begära uppgifter från Plis om hur deltagandet för befäl respektive meniga utvecklats de senaste 10 åren fick vi, efter en tid, löfte om att de skulle begära sådana uppgifter. Plis svarade att de kanske hade tid att svara i mars eller april. När vi i maj inte fått några uppgifter skrev vi igen till rikshemvärnsavdelningen. Då svarade stabschefen Thomas Johansson helt kort att vi inte skulle få några uppgifter. Vi protesterar mot att man undanhåller viktiga fakta om hur ersättningsarna påverkat närvaron på övningar.

**ÖVERTORNEÅ
NORRA HEMVÄRNSKOMPANI
KOMPANIRÅDET
SVANTE LEJON**

Sune Ullestad svarar:

■ **JAG DELAR** Svante Lejons uppfattning att statistiken och årsredovisningarna kunde vara bättre och presenteras snabbare. Men här är det också en fråga om att väga kostnader för att ta fram ett mer fullständigt material mot nyttan och ta hänsyn till vilka arbetsinsatser som ska prioriteras i en stab med alltför få handläggare i förhållande till uppgifterna.

När det gäller Täbyhändelsen håller jag inte alls med Svante

Lejon. På lokal nivå – kompaniet, bataljonen och Livgardesgruppen – sköttes det hela på ett utmärkt sätt. På central nivå tog vi hand om media enligt väl beprövade rutiner. Rikshemvärnschefen flögs av FFK till Visby för att vara med i TV-soffan. En utredning startades direkt och kom fram till de regler som Svante Lejon underkänner men som tyvärr är nödvändiga om vi ska få ha kvar vapnen i bostäderna.

De som svarade i vår enkät från i våras om varför de blivit nollor angav inte ersättningen som något motiv och ett enigt rikshemvärnsting i november i år avlog så gott som alla motiöner om att höja premier och arvoden.

För övrigt tycker jag att Lejons syn på rikshemvärnscheferna och på ledningen av hemvärdet inte förtjänar att bemötas.

**SUNE ULLESTAD
INFORMATIONSCHEF**

Gamla sanningar om ak 4 gäller inte

■ **MÅNGA ÄR DE SKRIK** och rop efter smidigare och modernare vapen till hemvärnet. Många alternativ föreslås. Allt från FN P90, H&K MP5 och pistol 88 till avtalsorganisationerna.

Men vi har ett väl fungerande existerande vapen i försvarsmakten. Som dessutom finns tillgängligt i den kvantitet som behövs för hemvärnet – nämligen ak 5.

Jag har under de tio år jag har varit verksam i hemvärnet hört otaliga anledningar till att hemvärnet inte ska få ak 5.

Några exempel är:

- Ammunitionen till ak 4 är gratis.
- Utbildningskostnaderna för hemvärnssoldater och frivilligpersonal är för hög.
- För mycket pengar är satsade på ak 4B för att överge densamma.
- Ak 5 måste målas om oftare och detta drar upp underhållspriserna på vapnet som ligger utanför hemvärnets budget.
- 7.62 är bättre till strid i bebyggelse som hemvärnet ska vara bäst på.
- Det är bättre med enhetlig ammunition på förbanden.

- Det finns inget vapenlås till ak 5.

Och så till sist den löjligaste men efter senaste tidens debatter mest troliga anledningen:

- Det ska vara skillnad mellan grundutbildningsförbanden och hemvärnet.

Några av anledningarna har tidigare varit sanning, men till

exempel ammunitionen går numera direkt på förbandens budget, vilket verkligen drar upp kostnaderna för övningar. Och GU-förbanden dras med olika ammunitionstyper och har gjort det en lång tid utan märkbara problem. 7.62 är en mycket sämre ammunition i strid i bebyggelse eftersom man inte vill

skjuta genom väggar längre. Man vill kunna begränsa verkan till ett rum eftersom det finns civila i stridszonerna vilka vi alltid strävar efter att påverka så lite som möjligt.

NEJ, DET FINNS egentligen inga som helst nackdelar med ak 5 om man jämför den med ak 4 eller ak 4B. Visst skulle ett rödpunktssikte uppskattas på ak 5 också, men alla jag har diskuterat saken med skulle föredra en ak 5 utan rödpunktssikte framför en ak 4 eller ak 4B.

Utbildningsståndpunkten vad gäller ak 5 är dessutom mycket hög. Det är numera en minoritet som inte hade ak 5 under grundutbildningen eller fick utbildning på den. Den lilla minoriteten som finns kvar är jag övertygad om att den med glädje skulle ta emot utmaningen att lära sig ett nytt vapen. Ett vapen som dessutom är betydligt lättare att hantera och göra vård på.

Jag efterlyser ett ärligt svar från ansvariga på högre ort vad de ser för anledningar till att behålla och fortsätta satsa pengar på ak4/ak4B.

MARKUS NILSSON

MILITÄRA MINNEN.....

Beredskapstid – en förening som minns

■ Föreningen Beredskapstid 1939–1945 har fokus på de dramatiska åren när Sveriges försvarsmakt försattes på fältfot. Det började med att statsminister Per-Albin Hansson i ett radiotal körde bluffpoker med orden: "Vår beredskap är god", till andra världskrigets slut då Sverige var rustat till tändarna med ny utrustning och ett av världens starkaste flygvapen. Föreningen har, i takt med Försvarsmaktens bristande resurser, gjort flera uppskattade framträdanden vid regementsnedläggningar (till exempel P10), armémuseum, Marma läger med flera orter.

Föreningen har intressanta hemsidor under adressen: www.beredskapstid.se

TEXT & FOTO:
HANSEMAN CALÅS

Vid ett framträdande på Armémuseum hösten 2007 framkom att flera hemvärnsmän i ledet var engagerade i denna nostalgiförening.

Fronten som vardag

"Till den omedelbara faran hörde alltid ryska prickskyttar, skickliga och tåligt väntande i kylan."

■ När frontlivet blir vardag upphör dramatiken, liv och död ligger varandra nära och – paradoxalt nog i många ögon – små glädjeämnen i vardagen får ett särskilt värde. Samtidigt växer den kollektiva solidariteten; enbart känslan av att veta att, om jag stupar, gör kamraterna allt för att min kropp skall återböras till hembygden.

Erfarenheter av detta slag är legio bland krigsfrivilliga. Det kan låta banalt och patetiskt i civila, fredliga tider men mer dramatiskt behöver inte kriget vara.

ALLDELES I RÄTTAN tid och med en saklig balans i framställningen föreligger nu en militärhistorisk skildring av Svenska Frivilligkompaniet under Finlands fortsättningskrig: "Svenskarna vid Jandebe". Det är Nicolas von Schmidt-Laussitz, som har gett sig i kast med uppgiften.

Med ett moget, 60-årigt perspektiv och med grund i arkivstudier, intervjuer med veteraner och ett rikhaltigt bildmaterial kan nu var och en med hjälp av denna bok skala av sig fördomar om de frivilligas krigslängtan och äventyrlusta. Fram träder ett antal vardagsnära krigare främst med Finlands och Nor-

Lars Björklund, som var med i Jandebe, föreläser om stridsreaktioner och ledarskap.

FOTO: TOMAS KNUTSSON

dens frihet som drivkraft för sina insatser. En drivkraft som naturligtvis drev fram vågade operationer.

Till den omedelbara faran hörde alltid ryska prickskyttar, skickliga och tåligt väntande i kylan. Farligt genom att vardagen vid fronten upplevs så ordmatisk att människan gärna glömmer dödshotet. Artilleri- eller granatkastareld över egna

ställningar är på något sätt mer påtagligt och man beger sig gärna under markytan. Till bokens absoluta förtjänster hör de många och utförliga citaten från de som var med. Det borgar för närhet och äkthetskänsla.

FÖRFATTAREN HAR begränsat framställningen till tiden vid Jandebe-floden på Svirfronten, alltså 1942–1944. Förflyttningen till Karelska Näset och insatserna på den fronten, sommaren 1944 till och med vapenstilleståndet i september har tidigare skildrats, bland annat av legendariske Orvar Nilsson, då plutonchef och vice kompanichef, senare bland annat chef för HvSS (1963–74). I den nyinspelade filmen om slaget vid "Tali-Ihantala", med premiär i Sverige i januari 2008 står Orvars insatser i centrum. Filmen är en fristående fortsättning på den nu välbekanta "Framom främsta linjen", med Harry Järv som huvudfigur.

LARS BRINK

FÖRFATTARE:
Nicolas von Schmidt-Laussitz
TITEL:
Svenskarna vid Jandebe. Svenska Frivilligkompaniet 1942-1944
FÖRLAG:
www.svenskafrivilliga.com

Aktuella utställningar

■ **"ROBERT CAPA** – bilder av krig och fred" är en utställning på Nobelmuseet i Stockholm som pågår till den 6 januari 2008. Den visar Robert Capas fotografier från flera inbördeskrig, de kända bilderna från landstigningen i Normandie under andra världskriget samt porträtt på kända personligheter. Ett sjuttiofotografier visas och mest behållning får man om man deltar i den allmänna visningen. Nobelmuseet har öppet tisdagar kl. 11–20 och onsdag till söndag kl. 11–17. Måndagar stängt. Läs mer på www.nobelmuseet.se

■ **KRIGSBYTEN** är temat för en utställning som Livrustkammaren i Stockholm visar från och med 23 november och under hela 2008. Föremålen tog svenskarna med sig hem från kontinenten, främst från stormaktstidens krig. Det handlar om vapen, rustningar, målningar, konsthantverk bland annat. Utställningen kompletteras med föreläsningar.

Livrustkammaren har öppet tisdag till söndag kl. 11–17 och torsdagar kl. 11–20. Måndagar stängt. Läs mer på www.livrustkammaren.se

PIA-LENA JANSSON

Den vackert röda rocken är tagen av svenskarna vid Narva 1700.

FOTO: GÖRAN SCHMIDT

Branden i Bodträskfors med omnejd

Största skogsbranden i Sverige i modern tid

■ En förfärande skogsbrand rasade i fyra veckor. Dessbättre kom ingen människa eller byggnad till allvarlig skada, detta endast på grund av att man i vissa lägen hade turen på sin sida, eller rättare sagt marginalerna. 1 900 hektar skog brändes av. Det motsvarar 3 000 fotbollsplaner! Branden skedde i månads-skiftet augusti-september 2006. Bodens kommun har gett ut en spännande vitbok om händelsen där man detaljerat redogör för

förloppet, erfarenheter och personliga reflektioner från de deltagande i bekämpningen.

Några kapitel berör insatserna från frivilliga, däribland hemvärnet.

Den är läsvärd för alla som är intresserade av räddningstjänst.

De 27 sidorna, (inklusive bilder) finns att tanka ner som PDF-fil från Civilförsvarsförbundets hemsida. www.civil.se

JAN ANDERSSON

ILLUSTRATION: JONAS ANDERSSON

Tidningen Hemvärnets skyddsvaktskola, del 6

Förutsättningar

På den nedlagda flygflottiljen F 18 pågår lastning av viktig utrustning i ett brittiskt militärt transportflygplan. Utrustningen skall transporteras till utlandet, där en FN- och EU ledd insats är under uppbyggnad. Flottiljområdet utgör skyddsobjekt enligt 4 § 2 lagen (1990:217) om skydd för samhällsviktiga anläggningar m.m. (skyddslagen).

Delmoment 6

En mindre grupp skyddsvakter fullgör vakttjänst invid kasernvakten när en äldre buss stannar utanför. Ur bussen strömmar ett 20-tal personer som omedelbart tar fram plakat med texten "Försvarmakten – Bushs och Blairs lakejer" och börjar skandera det samma. Två demonstranter kedjar snabbt fast sig vid infarten till flottiljområdet, så att passage in och ut omöjliggörs.

Två demonstranter försöker att ta sig över staketet invid kasernvakten, samtidigt som en varubil med leverans till ett av de företag som bedriver verksamhet inom flottiljområdet stannar vid vaken och tumultet. Vakterna har hunnit sätta upp förbudsskyltar. Av skyltarna framgår även att det är förbjudet att fotografera, avbilda, beskriva eller mäta skyddsobjektet.

Fråga:

Vad bör man göra nu?

Svar:

De som försöker ta sig in på skyddsobjektet skall hejdas. I denna situation finns grund för att tillämpa skyddslagens bestämmelser. Eftersom personerna har överträtt tillträdesförbudet finns grund för att bland annat avlägsna eller, om det inte är tillräckligt, omhänderta personerna. I den aktuella situationen förefaller ett omhändertagande vara den lämpligaste åtgärden. Ett tillfälligt omhändertagande skall omedelbart anmälas till polisman. Polis mannen skall pröva om åtgärden skall bestå.

Som nämnts i förra numret kan de personer som hindrar trafiken in och ut misstänkas för egenmäktigt förfarande. De får nämligen anses att de rättmätiga nyttjarnas tillträde till området har kränkts genom en så kallad besittningsrubbing. Eftersom det i exemplet egentligen inte är Försvarmakten som hindras, utan snarare berört företag, bör Försvarmakten inte ingripa i den aktuella situationen. Ingripanden i detta fall bör endast göras av polisen. Hade det däremot varit en transport för Försvarmaktens ändamål hade det varit möjligt att ta bort de fastkedjade personerna.

Varubilen får med stöd av 10 och 11 §§ skyddslagen undersökas om det krävs för att bevakningsuppgiften skall kunna fullgöras. Ett alternativ kan vara att följa varubilen till det företag inom området som skall ta emot leveransen. I normalfallet bör Försvarmakten i ett tidigt skede – inom ramen för den säkerhetsanalys som sker vid planeringen av den säkerhetskänsliga verksamheten – diskutera transporter och annan inpassage för exempelvis företagets behov.

...

Mitt i allt detta uppenbarar sig den kände journalisten Josef Jansson. Han försöker tränga sig in på området.

Fråga:

Vad bör man göra med Josef?

Svar:

Josef bör avvisas, eller om detta inte räcker, avlägsnas. Ett omhändertagande torde inte vara nödvändigt.

...

Utanför infarten står Josefs fotograf och filmar det pågående tumultet.

Fråga:

Bör man göra något?

Svar:

Det råder fotoförbud avseende skyddsobjektet. Om fotograferingen avser området innanför staketet (skyddsobjektet) har fotografen överträtt ett förbud som har meddelats. Fotografen bör tydligt upplysas om förbudet. Det får anses vara påkallat att begära att fotografen uppger vem han är.

Enligt 14 § skyddslagen får den som bevakar ett skyddsobjekt ta i beslag föremål, som skäligen kan antas ha betydelse för utredning av brott mot skyddslagen. Normalt bör dock en journalists kamera inte tas i beslag. Den otillåtna fotograferingen skall rapporteras till polisen. Har egendom tagits i beslag skall åtgärden omedelbart anmälas till en polisman. Polis mannen skall genast pröva om åtgärden skall bestå.

SVAREN ÄR FÖRFATTADE
AV FÖRSVARSJURIST
GÖRAN OLSSON I HÖGKVARTERET

I OCH MED DETTA AVSNITT
AVSLUTAS ARTIKELSERIEN

POSTTIDNING

Avsändare: Tidningen Hemvärnet, 107 85 Stockholm

Fel adress? Om din tidning kommer med fel adress, uteblir eller skickas till dig, trots att du lämnat hemvärnet, ska du i första hand vända dig till din utbildningsgrupp för rättelse, inte till tidningens redaktion.

Detta gäller all krigsplacerad personal, både hemvärnsmän och avtalspersonal.

Nijmegenminne från 1968

TEXT: LARS-ERIC SUNDIN **FOTO:** LENNART LARSSON

■ Det var på påskkursen 1968 som träningen för Nijmegenmarschen började i Gräsmarkslägre. Ett antal hemvärnsmän från Värmland, varav några hemvärnspojkar som det hette på den tiden, åkte sedan ner till Holland och genomförde marschen. De kom hem fulla av upplevelser, skavsår och amerikanska uniformer som de bytt till sig.

Det neutrala Holland angreps 1940 i samband med västoffensiven och drabbades hårt av ockupation och ekonomisk utsugning. Delar av landet var ockuperat ända till krigsslutet 1945. Zuiderzee-fördämningen sprängdes och stora delar lades under vatten i ett försök att hejda den allierade framryckningen med

stor förödelse som följd. Landets alla cyklar rekvirerades till Wehrmacht, och än i dag kan man höra holländska ungdomar fråga tyska besökare: "Har du sett min farfars cykel?". Akut hungersnöd rådde och människor dog av svält och umbäranden.

Sverige bidrog med bistånd till det drabbade landet och det vita "Sverigebrödet" blev ett begrepp i Holland.

Den lille pojken som håller Erik Larsson i handen har kanske hört berättas om brödet från landet i norr. Pojken verkar utstråla fullständigt förtroende för soldaten med Sverigemärket på armen. Eller också är han bara glad över att han fått låna Eriks mössa. □